

DOMOLJUB

Stane 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Prostor ene drobne vrstice v inseratnem delu stane 10 Din. — Naročnina
Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«. — Telefon 25-49. Inserate in reklamacije sprejema uprava »Domoljuba«. — Telefon 29-92.

Kmetiški dolgovi in gospodarska politika prejšnjih let

To je eno najvažnejših vprašanj našega kmeta, zato smo tudi v našem listu že ponovno opozarjali nanj, ne da bi pri tem podrobneje obravnavali, kako si mislimo njegovo rešitev. Rešitev ravno tega vprašanja je namreč bolj nego mnogih drugih odvisna od okoliščin, v katerih se rešuje, a okoliščine, ki so jih ustvarjali dosedanja protiljudski režimi so bile tako neugodne, da bi se reklo klatiti zvezde, če bi bili predlagali način, ki bi bil količkaj primeren in za našega kmeta res koristen. To zadnje moramo še prav posebno poudariti, kajti vsi režimi, v katerih so sedeli Pucelj, Marušič in Kramerji so pač vsaj vsake kvatre enkrat »reševali« kmeta, a tako da je prišel ali z dežja pod kap ali pa da je bil v korist samo kmetu ene pokrajine, drugim (pri teh je bil seveda prav vselej tudi naš slovenski kmet) pa v prav zelo veliko škodo. To znači, da ti gospodje ali niso imeli volje ali pa ne sposobnosti, da bi vršili napram našemu gospodarsko tako prizadetemu kmetiškemu ljudstvu svojo dolžnost.

Razen tega je bilo o tem vprašanju jako težko razpravljati zato, ker so nam režimi gg. Pucelja, Marušiča in Kramerja samo mašili usta, da ravno o najbolj perečih vprašanjih sploh ni bilo mogoče govoriti. Ravno pisec teh vrstic je v zadnjih dveh letih napisal za naš list celo vrsto zgolj gospodarskih člankov, v katerih je brez vsake politike raziskoval naše gospodarske rane, toda pod prejšnjimi režimi so bili ali v celoti prepovedani ali pa tako zelo odkleščeni, da so ostali brez vsakega smisla. Gospodje so se pač bali resnice in se hoteli zgolj obdržati na svojih stolčkih ne glede na to, da je kmetiško ljudstvo drvelo vsak dan z večjo naglico v gospodarski propad. Svetovna gospodarska kriza, na katero so se vedno sklicevali, ker so bili nesposobni za kako ustvarjajočo gospodarsko politiko, je dosegla svoj višek leta 1932, od tedaj se je pa začelo prav povsod na svetu obračati prav vidno na boljše, le pri nas smo šli od meseca do meseca le na — slabše.

Ponovno smo že povedali na tem mestu, da so osnovna gospodarska vprašanja našega kmeta danes:

1. Vprašanje zadolžitve.
2. Vprašanje cen kmetiških pridelkov.
3. Davčno vprašanje.

Niso ta vprašanja od danes, temveč so se začela pojavljati že leta 1930 in nato izredno naglo potisnila vsa druga v ozadje, leta 1931 in 1932 so pa že tirjala korenito rešitev. Toda kaj smo doživeli. Vprašanje cen kmetiških pridelkov se je rešilo za časa vlade gg. Pucelja in Kramerja — z — znamenitim »žitnim režimom«. »Pomagati« so hoteli kmetu tako, da je prevzela nakup žita »Privilegirana izvozna družba« in ga plačevala precej dražje nego ga je mogla potem prodajati v inozemstvo. Izgubo, ki je pri tem nastala, je pokrivala država, z drugimi besedami — mi z davki. Toda slovenski kmet je imel pri tem znamenitem »reševanju« kmetiškega vprašanja celo dvojni »dobiček«. Kakor vsi vemo, pridelava v Sloveniji le redko kateri kmet žita dovolj za lastno uporabo, temveč ga mora še dokupovati. Vsa Slovenija uvozi letno 6 do 8000 vagonov krušnega žita. Posledica tega in takega »reševanja« kmetiškega vprašanja je bila torej ta, da je bil slovenski kmet z njim kar dvakrat in prav hudo ušarjen:

1. Moral je z davki prispevati k zgoraj omenjeni izgubi »žitnega režima«.

2. Kupovati zase potrebno žito precej dražje nego bi ga bil dobil brez te Pucelj-Kramerjeve »rešitve«. Okroglo 100 milijonov dinarjev je stalo Slovenijo to in tako »reševanje«.

Nekaj sličnega je bilo tudi z reševanjem vprašanja prezadolžitve kmeta. S tem, da so cene pridelkov po letu 1929 tako strašno padle, kmet naenkrat ni mogel plačevati niti obresti, kaj šele da bi dolg amortiziral. Neobhodno bi bilo zato potrebno, da se znižajo obresti na višino, ki bi odgovarjala ceni kmetiških pridelkov in da se spremene dolgovi v dolgoročne. Toda kaj smo doživeli s Kramer-Puceljevim »unitarizmom«? Obresti se za naše slovenske razmere dejansko niso prav nič znižale ali pa vsaj tako malo, da to skoro v poštenj ni prihajalo, a dolgovi so bili prav za prav spremenjeni v kratkoročne, kajti doba 12 let, ki je bila predvidena za plačanje dolgov je zlasti pri večjih dolgovih v resnici tako kratka, da bi je noben močnejše zadolžen kmet pri sedanjih gospodarski krizi ne zmogel. Povrh vsega tega je pa to Pucelj-Kramerjevo »reševanje« vprašanja kmetiških dolgov ubilo kmetu še ves nadaljnji kredit in le na-

šemu ljudskemu združništvu se imamo zahvaliti, da ni imelo takoj še hujših posledic, ki bi pa vsekakor že v kratkem nastopile, če bi ne prišla sedanja vlada, ki je takoj v začetku svojega nastopa izjavila, da bo s takim »reševanjem« pomedla.

In končno davčno vprašanje? Že leta 1929, ko smo stali gospodarsko na najugodnejši višini, so dosegli davki tako mero, da se naprej nikakor ni moglo in ni smelo iti. Po letu 1929 so pa dohodki našega kmeta padli za polovico, kar smo v mnogih člankih ravno v našem listu tudi s številkami dokazali. Jasno je, da bi se morali glede na to prav bistveno znižati tudi davki, kajti če jih je kmet že leta 1929 le komaj še zmagal, jih leta 1932 pod nobenim pogojem ni mogel več plačati brez najobčutnejše škode za svoje gospodarstvo. Toda kaj smo doživeli? Država je res neznatno znižala zemljarino, zato je pa naložila kmetu celo vrsto drugih, novih bremen, med katerimi omenjamo n. pr. le tiste, ki izvirajo iz novega občinskega in šolskega zakona. Posledica te »gospodarske politike« Pucelj-Kramerjevih režimov je bila ta, da se davki niso znižali, temveč zelo povečali.

Tako so morali prejšnji režimi povzročiti pravo razdejanje v našem kmetiškem gospodarstvu, katerega posledice dovolj trdo občuti danes na svoji koži prav vsak slovenski kmet, naj bo mali, srednji ali tudi večji. Že pred par tedni smo na tem mestu nazorno orisali težavnost in zapletenost reševanja gospodarskih vprašanj in če upoštevamo še to, kar smo povedali danes, lahko vsak otrok izprevidi, da sedanja vlada ni mogla v dveh mesecih popraviti tega, kar se je zagrešilo v šestih letih. Niti v dveh letih ne bo mogoče zaceliti vseh gospodarskih ran Pucelj-Kramerjevih režimov.

Vsekakor smo pa lahko trdno prepričani, da smo stopili s sedanjo vlado na novo, boljše pot. Vlada ima namreč trden namen lotiti se reševanja vseh treh, zgoraj navedenih naših osnovnih gospodarskih vprašanj in sicer v taki smeri in obliki, ki bodo res zalegle in ne bodo preračunane zgolj za oči nepoučenih. Da je to res, nam dovolj jasno dokazuje dejstvo, da je sedanja vlada obvezno izjavila, da bo še to jesen končno rešila vprašanje kmetiških dolgov, ki je nedvomno najnujnejše in se da razmeroma tudi še hitreje rešiti.

Ker je potrebno o tej stvari slišati čim več glasov, bomo prihodnji objavili več mnenj naših naročnikov o razdolžitvi, nato pa skušali ugotoviti najpravičnejši način rešitve tega vprašanja.

Znanstveno priznan,

zdravniško preizkušen

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

RAZGLED PO SVETU

Tudi za nas velja

Na Ogrskem pripravljajo zakone, ki naj zaščitijo družine z otroci. Na lauskim katoliškim shodu že je postavil zahtevo po družinski zaščiti kardinal dr. Seredi. Letos se mu je pridružil tudi državni upravitelj Ogrske, Horthy, protestant, ki je na neki slavnosti, prirejeni v čast materam, povedal tudi tole:

Zalostno je, da divja po mnogih naših pokrajinah uravna bolezen, ki kot kuga redi narodne vrste. So ljudje, ki menijo, da zadostuje, če imajo enega otroka. Ti pozabljajo, da je Sloveška usoda v božjih rokah. Edini otrok umrje, starši ostanejo na stara leta sami brez pomoči otrok in vnukov. Za njimi

ostane samo še križ na pokopališču, njihovo posestvo in njihov dom pa preide v tuje roke. Vsak mora vršiti svojo dolžnost napram narodu, če noče, da bodo tuji posedli njegovo zemljo.

Podlaga družbe je družina in njen sad: otrok. Družina je celica, s katero se narod vzdržuje in razvija. Če je ta celica bolna, narod umira. Kdor pada v boju, je junak. Kdor pa sebe obsodi na smrt in prostovoljno zapusti očetov dom drugim rokam, nima pravice na spoštovanje in ne na usmiljenje. — Takšne besede veljajo za nas vse. Tifejo se posameznikov, pa tudi upraviteljev držav.

Nova ureditev šolskih oblasti v Korotanu

Dne 14. septembra 1935 je korotanski deželni zbor med drugim izglasoval zakon o sestavi in uredbi novih šolskih oblasti v deželi. Na osnovi tozdevne zvezne postave odreja zakon kot vrhovno deželno šolsko oblast za vse srednje in nižje šole deželni šolski svet, za politične okraje okrajne šolske svete, za občine krajevne šolske svete. Nadzorstvo si delijo v splošnem država, cerkev, učitelstvo in starši. Členi se imenovani. Deželni glavar je predsednik deželnega, okr. glavarji okrajnih in župani krajevnih šolskih svetov.

Deželni šolski svet šteje 30 članov in ga tvorijo poleg deželnega glavarja zastopnika obeh veroizpovedi, 5 zastopnikov učitelstva, 3 zastopniki staršev, 5 zastopnikov dežele, poročevalce za upravne šolske zadeve, strokovni svetovalec za slovenski pouk in strokovni svetovalec za nadaljevalno šolstvo. Za-

stopnike staršev in dežele imenuje deželni glavar, istotako strokovnega svetovalec za slovenski pouk in sicer na predlog domovinske fronte. V okr. šolskih svetih so poleg okrajnega glavarja še zastopnik cerkve, 2 zastopnika učitelstva, 4 zastopniki občin, okrajni šolski nadzorniki, okrajni zdravnik, nadzornik nadaljevalnih šol ter dva do trije zastopniki staršev, tretji v okrajih, kjer se je javilo pri zadnjem štetju vsaj 1000 Slovencev, iz vrst slovenskih staršev. V krajevnih šolskih svetih je poleg župana zastopnik cerkve, učitelstva in staršev. Kjer je dvojezična šola, sta eden zastopnik staršev in njegov namestnik zastopnika slovenskih staršev. Zakon mora biti izveden vsaj v roku 3 mesecev. — Jugoslovanskim Nemcem je glede šolstva še vedno neprimerno boljše postlano kot našim korotanskim bratom.

ALBANIJA

Tuji poslaniki so posredovali pri albanski vladi zaradi krutih kazni nad uporniki, ki jih izreka izredno sodišče v Fieriju. Dosedaj je to sodišče obsodilo na smrt 53 ljudi, na dosmrtno ječo pa 39. Še vedno pa niso vse razprave končane. Skoraj vse uradništvo in vse oficirje je albanska vlada premestila, ker sumi, da soglašajo z uporniki.

AVSTRIJA

To in one iz Korotana. V Bilčovsi so izbrali za župana Krušiča Franca pd. Rupeja iz Veljuge vasi. — V občinskem odboru mesta Borovlje je dala vlada Slovincem tri odbernike. — Za novega župana v Smihelu nad Pliberkom so izvolili Janeza Grila pd. Hribernika iz Bistrice. — Gospodinja šola šolskih sester v St. Rupertu pri Velikovu se odpravi z novembrom in traja do Velike noči. — Po uradnih podatkih so stražniki na avstrijsko-jugoslovanski in avstrijsko-švicarski meji zaplenili v zadnjih tednih 1900 kokoši, 100 kg tobaka, 13.000 jaje in še drugo blago. Letno po cenitvah utihotapijo v državo do 3000 glav goveje živine. — Zvezni prezident Miklas je zapustil Vrbo, kjer je letoval s svojo družino. Privredili so mu prisrčno slovo.

— Pri Spodnjem Dravogradu so našli truplo 25 letnega Javernika iz Velikovca. — Pri Libeličah so, se na planini stegli nabirali brusnice. Franc Jergač, posestnikov sin, je na dobljenih poškodbah umrl. — Pred celovskim sodiščem so bili štirje komunisti z zgornje Zile obsojeni zaradi veleizdaje na 5 let težke ječe. — V Srednjih Trušnjah so si nabavili motorno brizgalko.

ŠVICA

s Odbor petih držav je končal svoje delo na tajni seji Sveta društva narodov in predložil predloge. Abesinija naj bi prišla pod kontrolo Društva narodov. Italiji naj bi Abesinija odstopila pokrajini Ogaden in Harar ali Danakil, Abesinija pa bi prejela pri-

BANKA BARUCH

11, Rue Anser, Paris (9^e)

Odpremija denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkulantneje.

Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune. BELGIJA: No 2064-64 Bruxelles. FRANCJA: No 1137-04 Paris. HOLANDIJA: No 1458-64 Ned. Dienst. LUXEMBOURG: No 3167 Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše ček. nakaznico

tanisči Džibuti in Zelia. Za red bi skrbel mednarodna policija, ki pa ne bi smela biti sestavljena iz moštva, ki bi pripadalo eni Abesiniji sosednji državi, torej tudi ne Italiji. — Musolini je predlog odklonil, češ, da velja Italijo dosedaj Abesinija že dve milijardi lir in da velešile ponujajo Italiji samo ne vredno puščavsko ozemlje. Listi pišejo, da bosta proti Italiji sporazumno nastopili Anglija in Francija. Anglija bo s svojim ladjem jem zaprla Gibraltar, Dardanele in Sueski prekop, da prepreči Italiji dobavo petroleja. Poročajo tudi, da bo Laval, ki je več ali manj naklonjen italijanskim zahtevam po Abesiniji, odstopil kot predsednik francoske vlade, kakor hitro bi se začel vojni pohod Italije proti Abesiniji.

NEMCIJA

s Dva temeljna stebra nove Nemčije sta narodna socialistična stranka in vojska. Tako je dejal Hitler na velikem zbiranju svoje stranke v Nürnbergu. Hitler je tudi poudaril, da mora imeti stranka vedno svojega učitelja, in temu se mora pokoriti vsa. Po zelo dvomljivem mnenju Hitlerja so poleg monarhije, tudi kršč. veroizpovedi, zaveze svoje poslanstvo v Nemčiji. Vsi Nemci morajo postati narodni socialisti.

s Koliko ljudi je zbežalo iz Nemčije. — Neki angleški časopis navaja število beguncev iz Nemčije. Piše, da je zbežalo iz Nemčije 60.000 do 65.000 židov, 5000 do 6000 socialistnih demokratov, 6000 do 8000 komunistov, 1000 katolikov, 2000 demokratov in 2000 drugih oseb. V tem številu niso vštet posmrtni begunci — do 40.000. Begunci so se naselili v Palestini, Zedinjenih državah, Južni Ameriki, Južni Afriki in ostanek drugod. Na Češko izhajajo 1500 nemških beguncev. — Tam izdajajo socialni demokrati svoj list »Vorwärts«, avstrijski begunci pa v Brnu časopis »Arbeiter Zeitung«. Oba lista sta tednika.

AMERIKA

s Drabiz. V Clevelandu je umrl 54 letni Martin Luznar iz Donžal. — Istotam je preminula 43 letna Marija Zurga roj. Muš iz Višjevka pri Ložu. — V ameriskih listih čitamo, da je prišlo v Jugoslavijo v zadnjih tednih že okrog 2000 vojaških beguncev iz Italije. — V Chikagu je otvoril svoj trdnjavi slovenski zdravnik dr. F. Jane. — V Denveru Colo. je zapel mrtvaški zvon 58 letni Ani Finz iz Drašče vasi pri Žužemberku. —

DROBNE NOVICE

Vodnjake v Abesiniji je skušal zastrupiti neki italijanski agent. So ga dobili.

Katoliške delavske organizacije v Velskiji je razpustila nemška policija.

Socialistično večino ima češkoslovaško mesto Brno.

Za pol leta so podaljšali obsedno stanje v Romuniji.

3660 samomerov radi brezposelnosti je bilo preteklo leto v Nemčiji.

Abesinski cesar je izjavil, da na temelju zadnjih poročil iz Rima, ne veruje več v mirno rešitev spora.

1200 monarhističnih poslancev je podpisalo proglas, v katerem pozivajo k odstopu grškega predsednika republike.

KAJ JE NOVEGA

Novi okrajni načelniki

Izšel je ukaz o premestitvah okrajnih načelnikov in podnačelnikov. Nekateri v Sloveniji so premešeni v južne kraje, drugi se vrnejo iz južnih krajev v Slovenijo.

Za banskega svetnika vardarske banovine na Kosovem polju je postavljen Podboj Fran, do sedaj okrajni načelnik v Litiji; za banskega svetnika drinske banovine v Sarajevu Zlatič Josip, do sedaj okrajni načelnik za ljubljansko okolico; za banskega svetnika pri kr. banski upravi v Ljubljani je imenovan dr. Vidmar Ivan, do sedaj okr. načelnik v Celju. Za okr. podnačelnika duhovniškega sreza Vovšek Fran, do sedaj okr. načelnik v Crnomlju, in za političnega pravnega sekretarja pri kralj. banski upravi vardarske banovine v Skopju dr. Bratina Zvonko, do sedaj okr. načelnik v Ptuj. Za okrajnega načelnika črnomeljskega okraja je naznačen dr. Kartin Heribert, do sedaj okr. načelnik v Dolnji Lendavi; za okr. načelnika ljubuskega okraja Levčičnik Frane, do sedaj okr. načelnik v Logatcu; za okr. načelnika prijedorskega okraja v Prijedoru dr. Čuš Tine, okraj. načelnik v Krškem; za okr. načelnika krškega okraja v Krškem Krajšek Anton, do sedaj okr. načelnik v Novem mestu; za okr. načelnika za novomeški okraj v Novem mestu Maršič Franjo, do sedaj okr. podnačelnik v Duhovniku; za okr. načelnika lit. okr. v Litiji dr. Hacin Levro, dosedaj politično upravni sekretar pri kralj. banski upravi v Ljubljani; za okr. načelnika točanskega okraja v Logatcu Pavdek Ivan, do sedaj okrajni načelnik v Ljubljani; za okr. načelnika celjskega okraja v Celju dr. Zobeč

Ivan, do sedaj okr. podnačelnik v Ljubljani; za okr. načelnika za dolnelendavski okraj v Dol. Lendavi dr. Bratina Frane, do sedaj okr. podnačelnik v istem okraju v Dol. Lendavi; za okr. načelnika ptujskega okraja v Ptuj dr. Vidic Janko, do sedaj politično upravni sekretar pri kralj. banski upravi v Zagrebu; za okr. podnačelnika pri ljubljanskem okraju, glavarstvu v Ljubljani Počak Jakob, do sedaj polit. upravni sekretar pri moravski banovini v Niši; za polit. upravnega sekretarja pri kralj. banski upravi v Banjaluki Djurin Gjurica, do sedaj polit. upravni sekretar pri kr. banski upravi v Ljubljani; za polit. upravnega sekretarja pri kralj. banski upravi v Zagrebu Lataš Rudolf, do sedaj polit. upravni sekretar pri kralj. banski upravi v Ljubljani; za okr. načelnika za ljubljanski okraj v Ljubljani dr. Hulač Josip, do sedaj okr. načelnik v pok. Za okrajnega načelnika za gračanski okraj je postavljen dr. Senekovič Ivan, do sedaj okr. načelnik v Mariboru — levi breg; za okr. načelnika za rogatiški okraj Makar Milan, do sedaj okr. načelnik v Mariboru — desni breg; za okr. načelnika v Mariboru — levi breg se postavlja Popovič Peter, do sedaj okr. načelnik v Novi Gradiski; za okr. načelnika v Mariboru — desni breg dr. Šiška Janko, do sedaj svetnik pri ministru za notranje zadeve v Beogradu; za okr. načelnika vojniškega okraja dr. Suhač Matej, do sedaj okr. načelnik v Slov. Konjicah; za okr. načelnika konjiškega okraja v Slov. Konjicah Malesič Matija, do sedaj polit. upravni tajnik pri kralj. banski upravi v Banjaluki

Zahteve našega delavstva

Jugoslovanska strokovna zveza je predložila merodajnim krogom sledeče zahteve: 1. Državne oblasti naj skrbijo za vsa strogo, da se delavstvu v nobenem primeru ne krati osnovna pravica, katero uživajo vsi državljani — pravica združevanja. 2. Da se socialno politični zakoni v pogledu varstva delavcev in nameščenecv točno in dosledno izvajajo. 3. Inspekcijam dela je treba dati srodstva in moč, da morejo zares postati delavske javno zaščitne ustanove, kar sedaj niso. — 4. Istotako naj državne oblasti dosledno skrbijo za izvedbo osemurnega delavnika, da morejo brezposelni vsaj delno dobiti zaposlitev. 5. Iz vesti je treba temeljit pregled dovoljen za zaposlitev inozemcev. 6. Kolikor bi gorje more ne omiliti brezposelnosti, je za njeno omiljenje izvesti temeljito brezposelno zavarovanje, po vzoru modernih držav. 7. Ker so delavske plače padle daleko pod višino, potrebno za življenje in jih delavstvo pod silo gospodarskih razmer ne more primerno varovati, je v najkrajšem času izdati zakon o najnižje dopustnih plačah, upoštevajoč razmere v področju posameznih Delavskih zbornic. — 8. Ogromna razbremenitev delovnega trga bi bila izvršena z izvedbo starostnega zavarovanja. To zavarovanje je čimprej oživiloriti, za kar je v zakonu o zavarovanju delavcev iz leta 1922 že dana osnova. 9. Izvede naj se starostno, invalidno in nezgodno zavarovanje

poljedelskega in vinskiškega delavstva. — 10. Zavarovanje rudarskega in plavžarskega delavstva je na robu propada. Zato je še posebno potrebna takojšnja izvedba sanacije pokojninskega zavarovanja bratovskih skladnic. Zakoni naj se načrt, katerega so predlagali zastopniki delavstva. 11. Zavarovanje zasebnih nameščenecv Slovenije in Dalmacije je razširiti na celo državo. 12. Za hišno-gospodinske posle je izdati poselski zakon. 13. Da se obvaruje delavske družine pred vsestranskim propadom, naj se uvedejo izravnalne blagajne za družinske člane po zgledu Francije in drugih modernih držav. 14. Izvesti je pri vseh socialno-političnih zavodih popolno depolitizacija s svobodnimi volitvami, da bodo v resnici lahko služili delav. zaščiti in izboljšanju položaja širokih plasti delovnega ljudstva. — 15. Konvencije Mednarodnega urada dela, katere je naša država že ratificirala naj se strogo izvajajo, predložene a še ne ratificirane naj vlada v najkrajšem času sprejme in ukaže. 16. V zaščito naših izseljenecv-delavcev, naj vlada sklene potrebne vzajemne pogodbe, kakršno je n. pr. sklenila z Nemčijo, in to z vsemi državami, v katerih se nahajajo naši izseljenci. 17. Vlada naj izda čimprej pravilnike in uredbe k obrtnemu zakonu in to v sporazumu z Delavskimi zbornicami in strokovnimi organizacijami.

OSEBNE VESTI

d Za kanonike ljubljanskega stolnega kapitlja so imenovani: dr. Alojzij Zupan, profesor-veroučitelj na I. drž. gimn. v Ljubljani, dr. Gregorij Zerjav, profesor-veroučitelj na drž. učit. šoli v Ljubljani, in Josip Šimec, urš. spirital v Škofji Loki. Čestitamo!

d Duhovniške spremembe. Umeščen je bil dne 25. junija 1935 na podeljeno mu župnijo St. Ožalt Pavel Podbregar, ekspozit na Muljavi. Presentiran je bil za župnika župnije Špitalič Ignacij Züst, župnik v Ajdovcu. Podeljene so bile župnije: Trata Andreju Sarliju, kaplanu v Komendi (umeščen 6. avgusta 1935); Sostro Francu Vercetu, župniku na Jančem (umeščen dne 16. avgusta 1935); Stanga Francu Blažiču, kaplanu v Trebnju (umeščen dne 22. avgusta 1935); Koka Janku Mevžju, župniku pri Sv. Lenartu nad Šk. Loko (umeščen dne 10. septembra 1935); Bokovič Josipu Pravharju, župniku v Loškem potoku, ki je pa na župnijo resigniral; Čelunice Francu Vidmarju, kaplanu na Krič Leskovicu Mateju Kosu, župniku upraviteju istotam. Imenovani so bili: Anton Pogačnik, kaplan v Predostijih, za rektorja uršulinske cerkve in kateheta na uršulinskih solah v Šk. Loki; dalje za župne upravitelje: Ivan Dresar, žup. upravitelj na Sv. Planini, za Janje; Frane Hoenigman, kaplan v Crmošnjicah, z Bukovščico; Alfonz Jare, žup. upravitelj v Poljanah pri Toplicah, za Sv. Planino; Stanislav Sinkovec, kaplan v Smihelu pri Nov. mestu, za Sv. Lenart in Škofjo Loko; Ivan Spindal, kaplan v Naklem, za Grčarice; Gregorij Mali, kaplan na Vrčniki, za Ajdovec; za ekspozitno upravitelja pa: Anton Mrkua, župnik v Dobropoljah, za Struge; Frane Erzar, župnik v Toplicah, za Poljane pri Toplicah.

d Premešeni so kot kaplani: Frane Jeglič s Trate v Predostije, Karel Papež z Rake v Komendo, Janez Bergant iz Starega trga pri Ložu na Rako, Ignacij Strancar iz Zirov na Breznico, Valentin Benedik z Bleda v Zagorje ob Savi, Ivan Fink z Mirne na Bled, Franc Studen iz Kočevja na Vrhniko, Ivan Hrovat iz Radovljice v Kočevje, Leopold Campa iz Loškega potoka na Jesenice. Namešeni so kot kaplani, sem. duhovniki ozir. notarniki: Karel Babnik na Mirni, Ludovik Cepot v Boh. Srednji vasi, Rafael Fabiani v Sodražici, Jožef Geoheli v Toplicah, Alojzij Jenko na Trebelnem, Milan Kopušar v Trebnju, Jožef Lušin v Starem trgu pri Ložu, Janez Oražem v Smihelu pri Novem mestu, Anton Stopar v Trzinu, Filip Zakelj v Sostrem in Avguštin Zavbi v Zireh.

DOMAČE NOVICE

d Prosvetnim društvom! Ker niso vsa prosvetna društva bila kljub znani določbi notranjega ministra g. dr. Korošca takoj vzpostavljena, odnosno so krajevne oblasti stavile nameravani obnovi delovanja težave, se je predsednik Prosvetne zveze dr. J. Holnjec s posebno vlogo obrnil na notranje ministrstvo. Od tam je dobil med drugim naslednje obvestilo: »Ako na vašem področju niso še vzpostavljena vsa društva, pošljite vi skupno za njih ali ona sama vsako za sebe ministrstvu notranjih zadev predstavke (pritožbe), ki bodo takoj rešene. Važno je, da navedete odloke, s katerimi je bilo društvo razpuščeno, in sicer banove in ministre (če je bila pritožba), ali pa samo banove (če pritožbe ni bilo).« Če še katero prosvetno društvo ne bi

oilo vzpostavljeno, mu svetujemo, da se samo s predstavko takoj obrne na notranje ministrstvo.

d Misijonski dan v vseh škofijah Jugoslavije bo v nedeljo dne 20. oktobra 1935. Danes deluje nad 50 Slovencev in Slovencev v misijonskem poklicu med neverniki.

d 600.000.000 litrov alkoholnih pijač povzijemo letno v Jugoslaviji. Za alkohol izdamo torej najmanj 3 in pol milijarde dinarjev.

d Zdravniki-volonterji ne štrajkajo več. Stavka zdravnikov-volonterjev v ljubljanski bolnišnici, ki je trajala od 15. avgusta, je končana. V ponedeljek, 23. t. m. so nastopili vsi zdravniki-volonterji svojo službo. Minister g. dr. Miha Krek in ban dr. Marko Natlačen sta pred dnevi sprejela odposlanstvo stavkujočih zdravnikov-volonterjev. Vpoštevajoč, da so razmere res nevzdržne, sta obljubila, da se bosta za njihove koristi z vseni močmi tako zavzela, da se bodo v novi proračun za leto 1935-36 vstavila za ljubljansko bolnišnico nova zdravniška mesta in da se bo olajšalo njihovo gnotno stanje. Ker zaradi stavke zdravnikov-volonterjev trpe samo bolniki, je g. ban priporočil, da nastopijo službo. Na rednem se-stanku so zdravniki-volonterji sklenili, da se odzovejo pozivu g. bana in da gredo na svojo službo v bolnišnico.

d Uredbo o enotnih odvetniških cenah izdelujejo v pravosodnem ministrstvu.

d 70 milijonov Din rabimo za celotno elektrifikacijo Slovenije.

d Ob prilike velike razstave v Franciji so spustili v zrak več balončkov na katerih je bila pritrjena dopisnica z naslovom francoskega pošiljatelja. Kdor je balonček dobil, je napisal na drugo stran dopisnice svoj točen naslov in oddal dopisnico na pošto. Za najditelje balončkov so razpisane v Franciji nagrade. Francoske balončke so za enkrat našli Marija Pavlič nad Vranskem, Leopold Jesih v Zbiljah pri Medvodah in Jče Rozman z Jerice.

d Na zasedanju vojnih invalidov dne 21. septembra v Beogradu, so razpravljali tudi o brezposelnih invalidih. Sprejeli so resolucijo, ki zahteva, naj vsaka država izda čimprej poseben zakon, ki bo zagotovil zaščito vojnim sirotam v obrambi njihovih pravic do dela.

d Radi zveze Slovenije z morjem z novo cesto Ljubljana—Sušak, je minister dr. Miha Krek posredoval pri ministru za javna dela Milošu Bobiču, da naj odobri komisija za pregled in odobritev že predložene trase za cesto Ljubljana—Sušak. Minister za javna dela je sedaj izdal tozadevno naročilo in odobrenje.

d Za poljedelske delavce. Poljedelsko ministrstvo, razglašalo, da je vsem poljedelskim sezonskim delavcem, ki so pri svojih delodajalcih namesto denarja zaslužili žito ali koruzo, dovoljen popust, tako da plačajo tretjino voznine za prevoz tega blaga. Na tovrstnem listu morajo dodati potrdilo delodajalca, da so žito zaslužili namesto denarja, in koliko kilogramov so na ta način dobili. To potrdilo potrdi občina, da so navedbe delodajalca resnične. Popust velja v času od 10. septembra do 31. decembra t. l. od vseh postaj na področju vzhodno od Strizivojne, Vrhpolje, Osijek, Beli Manastir, Baranjsko, Petrovo selo in severno od Save in Dunava do vseh postaj.

d Da se prepreči dviganje cen. Kakor znano, radi velike suše, ki vlada v naši državi, primanjkuje povsod sena in krme za žvino. Da bi se preprečilo dviganje cen za te predmete, ki so našemu kmetu neobhodno po-

trebni in jih bo letos moral kupovati, je ministrski svet izdal uredbo z zakonsko močjo, da se začasno prepove vsak izvoz sene, detelje in druge krme iz naše države.

d 782 vojakov, ki so bili nepismeni, se je naučilo brati in pisati v mariborskih vojašnicah. Tečaj je trajal od 31. maja. Poučevali so mariborski učitelji pod vodstvom okrajnega šolskega nadzorstva.

d Nad 90.000 ljudi je obiskalo letosnji ljubljanski velesej.

d 150 jugoslovanskih delavcev je odšlo v Perzijo, kjer bodo zaposleni pri gradnji železnice.

d Vedno večji izvoz v Italijo opazujemo zadnji čas. Zlasti se izvažajo fižol, oves in seno. Prevozne družbe so povečale prevoznino ki znaša iz naših pristanišč n. pr. v Neapol sedaj 22 lir za kubni meter. Tuji lastniki ladij zaključujejo kupčije najraje v tujem denarju, zlasti v funtih, frankih in dinarjih, dočim se lir branijo.

d Ministrstvo prosvete je izdal odlok, ki dovoljuje vpis v prvi razred zasebnih učiteljskih šol samo tistim učenkam, ki se pismeno zavežejo, da po dovršeni učiteljski šoli ne bodo prošle za učiteljsko službo na javnih šolah. Zasebne šole nam dajejo priznanje najboljših učiteljic.

d Za elektrifikacijo Dolenjske. Dne 20. t. m. je ban dr. Natlačen sprejel zastopnike občine Trebnje, Mirna, St. Rupert, Mokronog, Boštanj, Sevnica, Krško, Videm, Leskovec, Sv.

Križ in Kostanjevica. Zupan Pfeifer je omenil, da bi bilo v splošno korist, če se počaka z odkupom realnega poslopja v Ljubljani, denar 6.500.000 Din pa, kolikor je to poslopje stalo, bi bil veliko bolj potreben za elektrifikacijo Dolenjske. G. dekan Ivan Tomažič iz Trebnje je še posebej naglašal težke gospodarske prilike na Dolenjskem. Omenil je tudi, da so Dolenjci preskromni in da so že dovolj dolgo čakali. Danes pa z vso verno željo in delajo na to, da se elektrifikacija resnično izvede. Ban dr. Natlačen je z zanimanjem poslušal želje in misli odposlancev ter je obljubil, da bo storil vse, kar je v njegovih močeh, da se to važno gospodarsko vprašanje reši čimprej v smislu predlogov ki so jih stavilo in obrazložile dolenjske občine.

d 200.000 Din v gotovini je padlo iz avtomobilskega voza na potu Podgorice-Kolašin-Berane. Sijajne pošne razmere!

d Madjarsko odposlanstvo za sklenitev nove trgovinske pogodbe je prispelo v Beograd.

d Dve novi popolni gimnaziji so ustanovili in sicer v Peči in Prokuplju.

d Jugoslovanska širokogrudnost. V našem Vrču je bila v smislu sklenjenega dogovora otvorjena romunska manjšinska šola, na kateri bodo poučevali učitelji iz Romunije.

d Stavkajo naprej. Upravni svet celjske cinkarne je odklonil delavske zahteve, kor da so delavci v cinkarni s povprečnim zaslužkom 42.70 Din na štibo itak najboljše plačani do-

Ko bi oče moral prati

pralo bi se samo z Radionom

Schichtov **RADION** pere sam

prometa. Leta 1934 pa je ljubljanski letalski promet znašal skoraj 50% vsega jugoslovanskega letalskega prometa. Letos je bil promet skrajšan tudi za en mesec. Odpadla je direktna proga Ljubljana—Zagreb in ni bila uvedena proga Ljubljana—Celovec, vendar se je ljubljanski letalski promet letos povečal za 15% potnikov. Povprečno se je vozilo na dan 18 potnikov, 129 kg prtljage in 2 in pol kilograma pošte. Upamo, da bodo te tako ugodne številke podprle prizadevanje ljubljane, da se letalski promet v Ljubljani pravičnejše uredi.

d Zadruga »Rudarska zajednica« je kupila rudnik v Lešah za znesek 130.000 Din. S tem so postali rudarji sami lastniki rudnika in si pridobili pravico iskanja novih premogovnih ležišč, obenem pa so rešili svoje ogrožene mezde. Naj jim bo sreča mila!

d V jugoslovanskih rudnikih je bilo po poročilih ministrstva lani 179 smrtnih nezgod; 320 rudarjev je bilo hudo, 1900 pa lažje poškodovanih. Vzrok nesreč je večinoma neurejenost rudnikov.

IZ DOMAČE POLITIKE

d Upokojen je podban naše banovine g. dr. Otmar Pirkmajer. Za novega podbana v Ljubljani je imenovan dr. Stanko Majcen, ki je bil doslej višji uradnik v notranjem ministerstvu. Novi g. podban je znan kot zelo zmožni uradnik, izvrsten jurist in resen, strog mož, ki bo gotovo dobro vršil važno delo, ki ga čaka.

d Sedež občine Trebelno je z ministrsko odredbo prestavljen iz Velike Stange na Prežganje.

d Dva zelo lepo uspela ljudska tabora sta bila preteklo nedeljo v Konjicah in v Pljuju. Minister dr. Krek je med drugim povdaril, da je sedanja vlada trdna in stalna.

d Velik šohd je imel ono nedeljo voditelj narodne stranke dr. Hodžera. Ostro se je izjavil proti federalizmu, češ, da bi ta oslabil državo na zunan.

d Bivši minister Miša Trifunović, član Radikalne zajednice je imel te dni v Prijeplju v Sandžaku politični sestanek, na katerem je povedal tudi tole zanimivost: Dejal je, da se vsakdo, ki misli, da je dr. Maček proti tej državi, moti. »Dr. Maček hoče to državo kakor mi; te njegovi pogledi na notranjo ureditev so drugačni kakor naši.« Trifunovića izjava je vzbudila splošno pozornost v političnih krogih radi svoje jasnosti. Kakor znano, se je Stojadinovića vlada v svoji deklaraciji postavila na stališče širokih samouprav, ki naj bi se izvedle v glavnem v okviru banovin, kakor jih določa ustava. Trifunović je povedal, da Maček to notranjo ureditev odklanja.

d Vedno kakšna nova o »umnem gospodarstvu«. Glasilo Dimitr. Ljotić »Otažbinac« trdi, da je »Savez srpskih zemljoradničkih zadruga« pričel nazadovati, ko je prevzel upravo Vojin Gjorgjević. Ta je po zatrdilu lista najprej upropastil »Požarevački okružni savez«. Izvršil je manipulacije, ki niso v skladu s kazenskim zakonom. Zveza srbskih kmetijskih zadruga je imela leta 1927 20 milj. premoženja, a leta 1934 je že imela 5 milj. izgube. Resnična izguba je mnogo večja. Če bi bil dr. Janković ostal kmetijski minister, bi bil zvezo rešil. Iz državne blagajne ji je dal v nekaj mesecih 4.300.000 Din podpore, drugim zadrugam v državi pa samo 600.000 Din.

d Precej razburjenja in hudovanja na krive in nekrive je napravilo v preteklem

- Danes brijete bolje.
- Da, imamo več svetlobe.
- Močnejše žarnice?
- Ne Tungstram žarnice z nitko v dvojni vijačnici.
- Mar je to tako velika razlika?
- Da, te žarnice dajo več svetlobe, in šef pravi, da pri tem račun za električni tok ni večji.
- Res?
- Zares!

tednu znižanje draginskih doklad državnih uslužbencev zlasti zato, ker so prizadete v visoki meri družine in to sedaj pred šolo in zimo, ko so družinski izdatki najvišji. Gotovo je, da je imela vlada za znižanje plač, ki res ni prijetno, ampak za vsakega boleče, tehtne in kaj nujne razloge, ki jih pa ni želela obšati na veliki zvon. Po nemali krivdi bivših režimov, ki jim je večina nameščenec navdušeno sledila in se strastno borila zanje, državne blagajne niso preveč polne in je bila iz nujnih državnih ozirov nujno potrebna operacija, ki pa ji nihče ne bo podlegel, saj imamo v sedanji vladi izvrstne in vestne operaterje, ki ne znajo samo rezati, ampak: rane tudi lepo celiti.

d »Delavska politika« piše: »Osem novih cerkva v Zagrebu bo veljalo okoli 45 milijonov dinarjev. Če bi se ta znesek porabil za kruh, bi vsak Ljubljančan dobil 13 mesecev na dan nekaj nad pol kilograma kruha.« — Naša pripomba: Za milijone, ki so jih delavci že znosili v žepe raznih svojih voditeljev, ne da bi imeli delavci zato kakšno resnično korist, bi bili vsi sedanji Ljubljančani s kruhom preskrbljeni do — smrti.

NESREČE

d Štiri posestnike je hudo prizadel požar v Grabovem, to so: Josip Kranje pod. Urbas, Kovač Anton pod. Adam, Logar Ivanka in Andrej Kraje pod. Lovrič. Ogenj jim je uničil razna gospodarska poslopja.

d Do tal je pogorel del državne tvornice svile v Novem Sadu. To je že tretji veliki požar v tej tvornici v zadnjih desetih letih.

d Zopet je gorelo v Razvanju pri Mariboru in sicer gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Lašiča.

d Streha je zgorela na Cvetkovi hiši na Illovi in Barju.

d V vrelen s kisle vode je utonil blapec Jožef Kovačič v okolišju Ivancev v dolini Ščavnice v Slov. goricah.

d Ker je imel cigareto v ustih. 30 letni posetnikov sin Završnik iz Marije Reke, je šel spat v kašo, kjer je imel svojo postelj, s cigareto v ustih. Fant je gotovo kmalu zaspal, cigareta mu je padla na tla in dim ga je v

spanju zadušil. Ko so zjutraj odprli kašo, je bilo polno dima, postelja je čez polovico zgorela. Završnik je poleg postelje ležal mrtel.

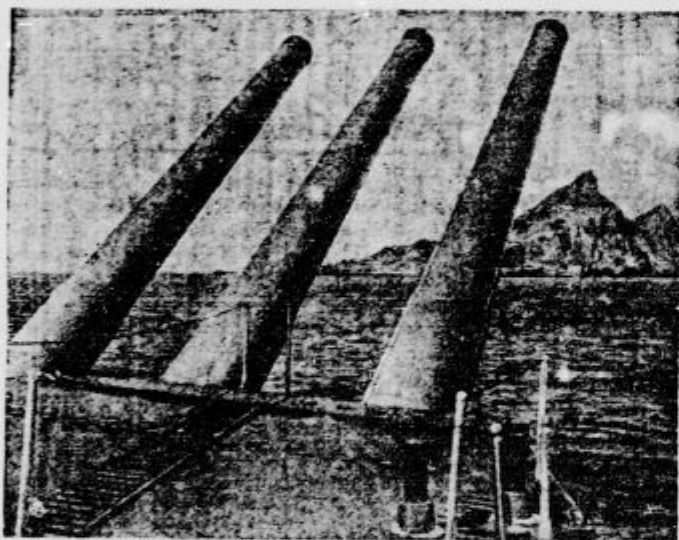
NOVI GROBOVI

d Spominjaj se smrti! V Prevaljah je umrl 44 letni rudarski invalid Jakob Bisterič. — V Ratečah na Gorenjskem so pokopali Marijo Kajzar. — V Smihelu pri Žužemberku je odšel po večno plačilo organist Dominik Lavrič. V Mengšu so položili v grob soprogo industrijalca Ivanko Kančev roj. Kuralt. — V Belgradu je umrl bivši predsednik vlade dr. Voja Marinković. — V St. Rija v Slov. goricah je zapustila solzno dolino Sardož Josipina, soproga šolskega upravitelja. — V Erjavci pri Rogški Slatini je zapustil ta svet posestnik Jakob Krumpak. — Na Ručah pri Kozjem je zaspala v Gospodu žena župana in veleposestnika Antonija Bevha. — V Pobrežju pri Mariboru so pokopali posestnika in trgovca Marijo Inkret. — V Velikem Gabru na Dolenjskem so pokopali Držajevu Franciško. — Na Polici so djali v grob Heleno Drobnicevo roj. Skubic. — V Ljubljani so umrli mesarski mojster Ant. Sloviša, Marija Cermelj, tajnik avstrijskega poslanstva v Varšavi Jožef Stradner, Terezija Bazarič roj. Kufin, vlakovodja drž. žel. Rudolf Arhar, 86 letni Martin Zagradnik, inspektor monop. uprave v p. Karl Schlehan, zasebnica Julijana Skočir in zasebnica Neža Klančar. — Naj počivajo v miru!

k Težke avtomobilske nesreče je večkrat kriva neprevidnost šoferjev, še v večji meri pa teoretično in praktično nepoznanje vozila ali pa nezadostno poznanje policijsko-varnostnih ukrepov (predpisov) cestnega reda in avio-prometa sploh. V veliki meri skušaja odpraviti te nedostatke strokovnih šoferjskih šolab in praktičnih tečajih. Izpraševalni komisiji za šoferske izpite pa pripada naloga, da izbere sposobne, praktične in izredne vozače. K temu bo v obliki meri pripomogla strokovno pisana knjiga našega strokovnjaka inž. Stolle: »Šofer in samovozač«. To je priročna knjiga o konstrukciji, delovanju, stregi in vodstvu modernega avtomobila. Knjiga obsega 282 strani, ima okoli 300 slik, ki ponazorjuje posamezne dele motorja in drugih delov vozila. Knjiga stane vezana 140 Din in so jo dobili v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Knjigo toplo priporočamo vsem šoferjem, naraščajo in samovozačem.

Velikansko politično zborovanje se je vršilo v nedeljo pri Novi Štifti. Nad 3000 mož in fantov je živahno odobraval besede govornikov, ki so razlagali politični položaj in dajali smernice za bodoče politično življenje.

Nepremagljiva trdnjava

Gibraltar je ena najmočnejših trdnjav sveta. Leži na južni točki Španije in obvlada vhod v Sredozemsko morje, tako, da brez volje Anglije nobena ladja ne more po ozkem prelivu med Evropo in Afriko. V slučaju kakšnega resnega spora med Italijo in Anglijo radi Abesinije bo Gibraltar igral važn vlogo.

Cehi so praktični ljudje. V Pragi so se pojavile majne kuhinje na kolesih, v katerih lahko kar med potjo skuhamo kosilo za 60 ljudi. — Posebnošoferjem, ki morajo čakati na cestah, pridejo te kuhinje zelo prav.

† organist Minče Lavrič

(Šmihel pri Žužemberku.)

Tukajšnja župnija je te dni zadela veliko izgubo. Umrli nam je naš sposobni in priljubljeni organist in javni delavec g. Lavrič Dominik. — Postal je žrtev žalostnih zdravstvenih razmer zapostavljene Dolenjake — Suhe Krajine. Po letošnji hudi suši povzročeno pomanjkanje pitne vode, je povzročilo grižo, za katero je v naši župniji obbolelo

okoli 40 ljudi, umrlo pa sedaj 6. Med njimi tudi organist g. Lavrič v starosti 35 let. Padel je kot rodovitno drevo, ko mu skriti črv izpije moč življenja. Z njim smo izgubili nenadomestljivo oporo vsemu dogajanju v župniji, posebno pa v farni vasi Šmihel. Ni imel mnogo sprideval, a imel je nenavadne naravne sposobnosti in neprekosljivo delavnost. Kot domačin, sin organista in zasilnega učitelja, je že s 15. leti prevzel službo organista. Bil je skoraj samouk, a iz sebe je postal pravi mojster na 150 let starih orglah. Dvajset let je s svojim cerkvenim zborom prepeval slavo Njemu in vabil z lepim petjem vernike k redni službi božji. Njegov, čeprav majhen zbor, je presenečal na koncertih pevskega okrožja. Z njim je tukajšnja gasilska četa izgubila os in vajeti. Bil je med prvimi, ki je deloval za ustanovitev gasilske čete. Da ima četa daleč znano najboljšo motorko in gasilni dom, je pretežno njegova zasluga. Pod njegovim vodstvom so šmihelski gasilci zasloveli za prvovrstno gasilsko četo v Sloveniji. Prvi je bil, ki je gasil ogenj na požarih, a bil je tudi prvi, ko je netil ogenj gasilske požrtvovalnosti. Bil je tudi vnet sadiar. — Mati je z njim izgubila svojega ljubljenega sina, žena in peteri otroci pa skrbnega moža in očeta. Bil je vzoren sin in oče. Po uvidenosti sreskega zdravnika je bil prepeljan iz bolnišnice v Kandiji domov v Šmihel. Svečanost in velika udeležba pri pogrebu, kljub dežju, je dovolj jasno izpričala, kako priljubljen in upoštevan je bil med svojimi rojaki. Poleg domačih gasilcev so ga spremlili v prerani grob tudi gasilci iz Žužemberka. Ko mu je na odprtem grobu zapel zbor organistov, ni bilo suho nobeno oko. Naj mu bo Bog stoterni plačnik na onem svetlu; njegove nepreskrbljene otroke-sirote, ženo in ljubljeno sivolaso mamico, pa naj vzame pod svoje vsemogočno varstvo!

Spominek vzorni ženi

(Iz Izlak pri Zagorju ob Savi.)

Dne 6. septembra je umrla v Ljubljani ga. Marija Lužar, soproga banovin. žolskega nadzornika v pok. Velika udeležba občinstva iz Izlak in drugih krajev pri pogrebu je pokazala, kako v blagem spomenu je bila pokojna. V Izlakah je bivala nad 20 let in preživela tu tudi težke čase med svetovno vojno. Poleg družinskih slabosti, ko sta bila mož in sin v vojni službi, je posebno pazila, da ni propadlo, prej, s tolikim trudom ustanovljeno zadrugništvo. Z njeno pomočjo je bilo ohranjeno lepo posestvo in dom mlekarske zadruge, da se sedaj vsem dozdeva, kakor bi ga »za Miklavža« preželi. Srečen je kraj, ki ga osrečuje tako razumna ženska. Vse bridkosti raznega dela je pokojna mirno prenašala, nikjer ni klonila ter vzvišeno stala nad vsem malodušjem. Plačila ni nikoli zahtevala, pač pa je rada pomagala siromakom. Naj ji bo Bog obilen plačnik!

n Zavod Marijanišče v Kranju sprejema na svoj 6 mesečni kmet. gospodinjki tečaj od 15. oktobra do 15. aprila zdrava in duševno primerno razvita dekleta, ki se žele priučiti vseh v gospodinjstvu spadajočih del. Pojasnila daje zavod sam.

PO DOMOVINI

Strokovna zveza poljedelskega delavstva

Vsak je sam svoje sreče kovač! Na podlagi tega narodnega pregovora se združujejo razni poklici in skupine ljudi v društvi ter organizacijah, s katerimi hočejo zaščititi svoje interese, svoje pravice in si medsebojno pomagati. Slovensko poljedelsko delavstvo (razen viničarjev na Štajerskem) je bilo doslej brez vsake poklicne organizacije, ki bi ga splošno in strokovno izobraževala ter ščitila njegove pravice.

Hvala Bogu! Tudi za poljedelsko delavstvo se bližajo boljši časi. Sestavljen se je namreč pripravljajni odbor za ustanovitev Strokovne zveze poljedelskega delavstva v Ljubljani, pristojnemu oblastvu pa so tudi že predložena pravila v potrditev. Upamo, da bodo pravila kmalu potrjena in bo moglo biti društvo kmalu ustanovljeno. Nova strokovna

organizacija bo po pravilih popolnoma samostojna in ne vezana na kako centralo, tako, da bo mogla priti v njem do popolnega izraza le volja članstva.

Pa pravilih bo mogla biti član organizacije vsaka oseba, ki se bavi v pretežni meri z najemnim delom v katerikoli stroki poljedelstva. V novo organizacijo torej spadajo torej kmečki hlapeci ter dekle, majerji, uslužbenci veleposestev, bajtarji ter dninarji itd. Vsak, kdor misli, da spada med poljedelsko delavstvo, spada tudi v organizacijo.

Novo organizacijo toplo vsem priporočamo. Vse, ki bi radi postali njeni člani, vabimo, da se javijo na naslov: Pripravljajni odbor Strokovne zveze poljedelskega delavstva, Ljubljana, Tyrševa cesta, Gospodarska zveza (poleg knjigovodstva Gospodarske zveze).

Svečanosti v Rajhenburgu

Ce je še kdo v dvomu, da je slovenski narod res veren in Mariji vdan, naj bi bil prišel 8. sept. k lurski baziliki v Rajhenburg. Nad 10.000 slovenskih moških in žena, mladeničev in mladenk, starčkov in otrok je ta dan zopet slovesno izpovedalo svojo globoko vero v evharističnega Kralja in Njegovo Mater Marijo.

Zahvalna pobožnost za veličastno uspeši evharistični kongres v Ljubljani, se je torej končala z velikim uspehom.

Ze 7. septembra popoldne zavlada v Rajhenburgu svečano razpoloženje. Trg se ovije v neštete zastave. Iz visokih lin mnogih zvonikov odmeva ubrana pesem lurskih zvonov. Top za streljanje ob cerkvenih slovesnostih grmi, da se trese bazilika in hrib. Romarji posebnega vlaka, že prej slovesno

sprejeti, in verniki domače župnije so zbrani ob okusnem slavlolu pred Marijinim domom. Prevzišeni knezoški mariborski prihaja. Iskre belci prihitijo z njim nad množico. Pozdrav. Iskren in prisrčen, še bolj vladikov odzdrav. Srca drhte, teko solze. Ganljiv prizor. Ob 7 zvečer v nabito polni baziliki pridiga, globoko zasnovan govor g. P. Jožeta Sečnika D. J. Nato rimska procesija. Vodi jo Prevzišeni sam. Veličastna slika. Temna noč. Bazilika, čarobno razsvetljena, sredi morja blečih luči. Daleč tja v tajinstveno noč po odmeva pesem Marijina in bobni topi glas. Vse Brezmadežni v slavo in čast.

Marijin dan. Naznani ga bronah rahli glas. Ob 4 že vse živo v baziliki in krog nje. Tiha sv. maša, močno ljudsko petje 4000 pobožnih grl. Sv. obhajil

nešteto. Nove množice romarjev prihajajo.

Ob pol 6 slovesni vohod in govor vladike: »Le marijansko in evharistično življenje ljudi bo zopet pomirilo in osrečilo svet.« Množice so vidno ganjene a zveličavno razpoložene. S prične blagoslovja Prevzišeni spominke, izpred oltarja deli papežev blagoslov. Prevzišeni pontificira. Strunno mu streže četa sinov sv. Bernarda iz trapistovskega samostana. Pontifeks deli sv. obhajilo že eno uro, a pred obhajilno mizo še vedno velika gneča tja doli globoko v baziliko.

Jutranje sv. obhajilo je končano. Prevzišeni koraka okoli Marijinega oltarja in moli svojo »Zdrava Marija« v zahvalo za milosti evharističnega kongresa v Ljubljani. Množice mu sledijo ginjene. Marijin obraz dobiva poteze veselja in zadovoljnosti, množice čutijo njen blagoslov...

Deseta ura se bliža. Nova krdela romarjev valove od vseh strani. Bazilika je polna, poln je že tudi prostor okoli nje, a po trgu je še ljudi, da se komaj prenesa skozi.

Na poziv izpraznejo verniki baziliko. Dvajset rediteljev jih razvrsti okoli bazilike v špalir. V baziliki ostanejo samo duhovščina, pevci, šolska mladina z učitelstvom in Marijina družba deklet. Samo ti bodo šli v pravi procesiji. — Oglaš se pevcev močnejši zbor. Zvonovi zapoje in sproži se top v bobneči grom. Iz bazilike se vlije mladina noseč v svojih vrstah na umetno okrašenih nosilih prelepo podoba Lurske Gospe. Brezmadežna med belo nedolžnostjo. Prizor, ki sega v srce in gane dušo. Množice v špalirju okoli bazilike se pobožno sklonijo, padejo ponižno na kolena in molijo. Po dolgi vrsti sinov sv. Frančiška, sv. Bernarda, sv. Don Boska in svetnih duhovnikov prihaja namreč med nje v rokah prevzišnega nadpastirja Kralj nebes in zemlje v presv. zakramentu in siplje naokrog svoj božji blagoslov. Podoba procesij v Lurdu na Francoskem. Na pridiznici v baziliki se pojavijo vitka postava bradatega meniha g. P. Kamila Požarja. Njegov navdušen govor je prežet socialnega pomena presv. Evharistije. Po slovesni sv. maši konzistorijalna svetnika in dekana g. I. Medveška sledi zahvalna pesem, ki jo svečano intonira Prevzišeni.

Tako je končala velika zahvalna pobožnost v Rajhenburgu na Malo Gosposko.

Vsem dragim nam romarjem, posebno pa prevzišemu knezoškemu smo iz srca hvaležni, da so nam za ta Marijin praznik tako veličastno vneli božjo pot, ki se bo doslej vsako leto slovesno vršila v slovenskem Lurdu.

Gustav Strniša:

Med tihotapci alkohola

(Nadaljevanje.)

Sonce je počasi lezlo izza hribov, ko sem potoval proti Ljubljani. Rdeča zora je obilila vso prirodo s krvavim žarom in ko sem se ozrl po rosnih travah, po cvetkah, drevju in žitu, mi je bilo, da vse joka, da se vse otožno od mene poslovlja. Počasi sem šel, magnet ljubavi me je siloma vlekel nazaj in komaj sem se premagal.

Pot mi je bila vedno bolj togobna, saj me je vodila proč od mojih dragih, dalje v tujino.

Pozdravljali so me znani kraji in spet zginjali pred menoj. Trgal sem se od vsakega posebej, kakor iz nevidnega a krepkega objema. Čutil sem, da m ezadržuje in priklepa vsako drevo, da vsaka bilka. Jaz pa sem moral potovati! Šel sem v dan, a bilo mi je, da korakam v noč, v strahotno temno noč brez zvezd in življenja.

Vsa mrka me je pozdravila bela Ljubljana. Mar me ne mara več? Ali me je res že pozabila? Ne! Tudi ona je razlaskočena ovita v kopreno otožja, da me ne vidi, da skriva svojo bol!

Ko sem sedel v vlaku, mi še vedno ni odleglo. Bolečina se je stopnjevala v mrko razbolelo spoznanje osamelosti, ki me je obkrožala in silila vame.

Se in še so mi oči koprnele nazaj, lovile znane postaje, stikale in iskale. A vse znano se je oddaljevalo in izmikalo. Bil sem kakor v živem začaranem krogu, ki se vrti vedno hitreje, poraja znane slike in jih spet odnaša v divjem vrtinčenju.

Bolela me je glava. Trenutno sem zaprl oči. Vlak pa je brzel urno, urno v objem mačhe tujine, ki mi je že dolgo rezala svoj kruh, ki sicer ni bil slab, a je zato zatevala zanj vso mojo silo in voljo. Ka-

kor se je tedaj ko sem prihajal, vlak prepočas vlekel proti domu, tako je zdaj vse prehitro dirjal čez plan. Najrajši bi ga bil zadržal pri znanih postajah.

Naposled me je zmogla utrujenost, da sem nekoliko zadremal, saj vso noč nisem zatislil očesa. Ko sem se predramil, sem skočil kvišku spočetka nevedoč, kje sem. Vse, kar sem doživel, si zdaj nisem mogel več misliti, da je bilo res, tako daljno se mi je videlo in vendar je poteklo od slovesa šele nekaj ur.

In tako sem se vrnil v Ameriko. Preden sem prestopil prag svojega novega doma, se je moj zvesti pes Ris odtrgal od verige, mi skočil v objem in se vzpenjal po meni, da se niti z domačimi nisem mogel pozdraviti, dočim je Zmaj vlekel za za verigo, obračal glavo in boščal z očmi, da bi se bil skoro zadušil. Veriga je bila premočna, ni je mogel pretrgati. Skočil sem k zvesti živalci in jo pozdravil.

Spet se je pričelo staro življenje. Spet sem vozil brezalkoholno pivo, ga ljudem prodajal in štedil denar. Sicer nisem skoparil, a prevečkrat mi je ušel spomin na rodno kočjo in mršavo kravico Lisko. In kadar sem se nato spomnil, sem vedel, da sem napravil očetu že pravi bogataš, saj sem imel avtomobil, garažo in skladišče kar je bilo vsaj desetkrat več vredno kakor moja rodna bajta, čeprav bi je nikomur ne prepustil saj sem se v nji rodil.

Kmalu potem, ko sem se vrnil nazaj v Ameriko, sem se seznanil s tihotapci alkohola.

Moji prijatelj Mežan mi je večkrat pripovedoval o njih, poudarjal, da se s točenjem žganjih pičal in vina mnogo zaslužijo, da pa je sicer vse združeno z mnogimi nevarnostmi, ker ne preganja človeka samo policija temveč vedno tudi nadzoruje tihotapska organizacija in gorje tistemu, ki prestopi okraj, ki mu ga določijo za prodajanje. Vsakega

opozore najprej pismeno, a če ne pomaga, konča večkrat zahrbtni strel iz revolverja njegovo življenje. Človek si pač ne misli, da so bili tihotapci tako brezobzirni, a kdor je imel z njimi posla, je bil v vedni nevarnosti, saj jim je bilo za človeka toliko kot smel na cesti.

Ogledal sem si pobliže prodajalce brezalkoholnega piva in kmalu ugotovil, da so vsi točili tudi alkohol. Videl sem, kako so bili vedno oprezní, kako so večkrat dajali steklenice z drugimi etiketami, ki so bile pač napolnjene z vinom ali žganjem. Opazil sem tudi, da jim kupčija uspeva, saj so imeli več odjemalcev kakor jaz, ki sem si včasih zaman belil glavo, kako, da moji odjemalci niso tako mnogoštevilni kakor njihovi, čeprav sem jim vedno dobro postregel.

Vendarle sem se dolgo upiral skušnjavi, kajti, kar je bilo protipostavno, se mi je videlo nepravilno in nekoliko grešno. Toda alkohol me je vabil vedno bolj, saj sem opazal, kako si je marsikdo lepo opomogel, a jaz sem bil napram vsem tem ljudem še vedno pravi siromak. Vedel sem, da bi si tem potom lahko kmalu postavil lastno hišo, saj sem si tako zelo želel svoj dom.

In tako se mi je vedno bolj usiljevala misel, da moram pričeti a trgovanjem in točenjem alkoholnih pičal, da mi bo točenje whiskyja prineslo blagor, da si bom pa brez tega težko kdaj pošteno opomogel in se vrnil domov v brezskrbno bodočnost, saj nisem mislil samo na sebe temveč tudi na svoje drage, katerim bi vedno rad pomagal kadar bi bil kateri v stiski.

Naposled sem podlegel skušnjavi. Se sem vozil nedolžno brezalkoholno pivo, toda pod zaboji so tičale trebušaste steklenice vina in žganja, ki ga je marsikdo rad kupil in je bil vesel, da ga je dobil. Med menoj in tihotapci je posredoval moj prijatelj Mežan. Kmalu sem imel dovolj zaloge in sem čokaj

Kostna moka

najboljše in najcenejše domače

fosfatno gnojilo za jesensko setev ozimne, za travnike in drugo. Podrobneje o njeni uporabi vsebuje članek »Kostna moka — domače fosfatno gnojilo« v 37. številki »Gospodarja in gospodinj«. **Tovarna za kley v Ljubljani.**

Lepa prireditev.

(Ježica pri Ljubljani.)

Nas krajevni odbor Rdečega križa je ono nedeljo priredil v okviru sedna Rdečega križa lepo javno manifestacijo. Izpred jezenskega gasilskega doma se je dopoldne ob devetih razvil skozi vas na Črnuče dolg sprevoz. Na čelu je jездilo 20 fantov v narodnih nošah, prvi z veliko državno zastavo. Sedili so domači samaritani in samaritanke, mladinski zbor RK, pestra skupina 150 narodnih noš, med njimi 52 naših najmanjših, 70 gasilcev v krojih ter lepo število ostalega ljudstva. V sprevodu so šli tudi zastopniki vojaštva, zastopnik okr. glavarja, zastopnik banovinskega odbora RK iz Ljubljane. Na Črnučah je bila v farni cerkvi služba božja, nato pa pred cerkvijo molitve za padle vojske. Prof. dr. Turk iz Ljubljane je imel lep govor o nalozah Rdečega križa. Pri čeli prireditvi je sodelovala godba iz Svetij pri Medvodah, pri maši in pred sponenikom padlih vojakov pred cerkvijo pa sta lepo prepevala združena moška pevška zbor z Ježice in Črnuče. — Čela prireditve je tako očitno in poudarilo dokazala moč, pomembnost ter utrjenost našega društva med vsemi sloji prebivalstva, da so ob tem osemeli vsi oni, ki so se zadnja leta po nepotrebnem in zgolj iz političnih nagibov zaletavali vanj. Ob vsej cesti, koder se je pomikal sprevoz, so raz hiš vihrale zastave, vsa okna pa so bila okrašena z zelenjem, pri cerkvi na Črnučah pa je bilo ob govoru in molitvah prsotnih nad 3000 ljudi.

Umrl je mož...

(Potok pri Krki.)

Ravno na Mali Inaren je umrl tuk. posestnik Jože Meglič. Bil je zvest priista katoliških načel, veren kristjan ter več kot 25 let naročnik »Domoljuba«. 24 let je svačil ob procesijah, o Veliki noči in na sv. Roka Telesa dan. Udeleževal se je tudi v politiki in bil večkrat izvoljen v občinski odbor na Krki. Slava mu!

Dve smrtni nesreči.

(Zalilog pri Zelezniških.)

V enem mesecu sta se dogodili tu dve smrtni nesreči. Dne 28. avgusta je šel Jože Markelj podirati bukke. Ker pa je dotični gozd pod Blegošam v precejšnji stmrini, je revez padel čez rob; drugi dan so našli mrtvega. Fant je bil star 46 let, blaga duša. — V četrtek 19. sept. pa se je pešal mizaški mojster Alojzij Veber z jesenovca na biciklu proti domu. Cesta pa je dokaj strma in z novim šodrom posuta. Okoli 10. ure zvečer, je zavozil z gladke ceste strani na posuto. Vozčača je vrglo 3 metre naprej na glavo. Ko sta ga ob eni ponoči našla dva doma vračajoča se fanta vsega v krvi in nezavesnega, sta brž poklicala na pomoč druge ljudi in duhovnika, ki mu je podelil sv. poslednje olje. Zdravnik je ugotovil, da zanj ni več pomoči. Mladenec je v petek popoldne umrl. To je zgodba žalostne nesreče in so čisto prazne besede, češ, da so ga Zalilozani pobili. Kdo bi pobijal tako blage, poštene in pridne fante, kot je bil pokojni Alojzij Veber. Bog mu daj večno luč, žalostni materi, bratom in sestram pa kolazbo!

Politične vesti

(Iz Oselice.)

Tudi pri nas smo z največjim veseljem prejeli vest, da je naš voditelj dr. Korošec vstopil v vlado, ko se nam je vedno zatrdjevalo, da ne bo prišel nikdar več do besede. Ali, dandanes je vse mogoče! — Naša občina je hribovita in obširna, tako da imajo občani iz vasi Davča, Leskovec, Studor, Debeni in Kopačnica nad dve in pol ure daleč do občinske pisarne, katera se sedaj nahaja v Sovodnju, čeprav je uradni sedež občine Trebija, ki je v sredini občine. Seveda bi imela biti pisarna že sedaj na Trebiji in tudi župan. Ali to je za sluga bivelega župana in njegovih odlič prijateljev, katere bodo imeli občani še dolgo časa v spominu. — Še nekaj, nakar smo lahko ponosni. Naš novi

minister dr. Miha Krek je naš rojak. Rodil se je v vasi Studor, župnija Leskovec. Upamo, da se bo spominjal na svoj rojstni kraj, kadar bomo prosili pomoči. — Tudi brez »Pof-a« menda nismo bili v naši občini...

Prosvetni tabor.

(Cerkije ob Krki.)

V nedeljo, dne 29. sept. se bo vršil v Cerkiji ob Krki prosvetni tabor za naslednje župnije leskoveške dekanije: Cerkije, Sv. Križ, Leskovec, Krsko, Sv. Duh, Studenec, Boštanj, Catež in Velika Dolina. Ob 10 bo cerkveni govor o važnosti katoliške prosvete in nato sv. maša za procvit katoliških prost. društev. Ob 11 zborovanje na prostem. Govoril bo g. dr. Basaj iz Ljubljane. Na spredu bo tudi petje, deklaracija in pozdravi zastopnikov posameznih društev. Pokažimo vsi veselje nad tem, da je naši katoliški prosveti zopet zasijalo solnce svobode in se zato v obilnem številu udeležimo tega našega tabora. Tabor je sicer namenjen vsem skojem, vendar v prvi vrsti pričakujemo velikega števila moš in fantov. Vrši se ob vsakem vremenu.

Prosveta deluje.

(Cemšenik.)

V nedeljo, 8. sept. smo tudi v našem gorskega kotičku začeli novo dobro resnega prosvetnega dela. Po dolgih, neljubih počitnicah se je vršil občni zbor, katerega se je udeležila vsa fara. Tolika uležba fantov in deklet ter moš in žena, nam dovolj jasno priča, kolik je pomen dela, ki ga vodi katoliška prosveta. V novem odboru, ki je bil izvoljen, vidimo dovolj trdne in resne volje, ki je potrebna, da se vse potrebno uredi in da čim prej nadomestimo, kar smo v dveh letih zamudili. Igralski krožek se že pripravlja, da nas kaj kmalu razveseli z lepo igro »Zagorski zvonovi«. Vse fante in dekleta vabimo, da prislopijo k našemu društvu, da bo naša moč še večja za delo, ki bo v korist narodu.

Pa je le resnice povedal.

(Potoke pri Semiču.)

Pretekli teden je bil visok državni uradnik v naši vasi na dopustu. Že štiri leta ni bil v Sloveniji. Bil je zelo prijazen in nam je rad odgovarjal na naša vprašanja. Zanimivo je, kako sodi in gleda on današnji politični položaj. Rekel nam je med drugim dobesedno takole: »Kakor že veste sem jaz po prepričanju liberalec, a spoštujem

zaslužil. Mežan me ni zapustil in je vedno priskočil s kakim dobrim nasvetom. Podjetje je bilo vendarle tvegano. Navidezno sem vozil po domačem mestu prav brezskrbno svoje pivo, pod nedolžno smehljajočo se masko pa je bilo vse kaj drugega in hlače so se mi včasih tresle bolj kot kakemu šolarju, ki jih dobi po grbi če ni prideu. Kadar sem vozil mimo redarja, sem vedno gledal po strani, kdaj mi bo ukazal ustaviti in bo začel brskati med steklenkami.

Kupčija z alkoholom je cvetela. Polni parniki so prihajali tudi v naše malo pristanišče in dovažali špirit in vino. Večkrat je šlo po sreči, a mnogič tudi po zlu. Koliko pijače je požrlo nenasitno morje tega nihče nemore vedeti. Tihotapci pa so drzno kljubovali, gojitali in nas odirali če so le mogli. Marsikoga so poslali že za malenkost na drugi svet. Koliko je bilo umorov, orgij in raznih zločinov, ki jih je povzročila prohibicija. Res sem vsled uje nekaj zaslužil, toda marsikaj bi bil žrtvoval če bi bilo drugače. Bil sem pač že skoraj na konju, ko sem jel točiti alkoholne pijače, kdor si pa že preje ni opomogel, sploh ni mogel pričeti s takim trgovanjem, ker je moral vedno razpolagati z denarjem.

Naposled sem si sezidal prijazno hišico. Sodje so mi čestitali. Radi so me imeli in veselili so se mojega uspeha. Bil so sami dobri in mirni ljudje boreči se za obstanek.

Naposled me je nekdo izdal.

Menil sem, da bi bilo umestno, če bi si nabavil večjo zalogo alkohola ker bi bil vsekakor cenejši. Skopal sem si v zemljo, globoko jamo, jo obkopal in navozil vanjo več sodov vina in žganja. Jamo sem dobro zasul in pokril prostor z ruševino, da se ni moglo zlepa opaziti kje imam skrito pijačo. Točil sem tudi na drobno doma.

Pa so me hoteli presenetiti varnostni organi.

Nekega dne so se pojavili v moji hiši, na srečo niso ničesar našli, ker sem bil zelo previden in sem vedno oprezal.

Včasih sva s prijateljem Francetom odšla daleč v prirodo obiskat Indijance. Navadno sva naletela na nje v gozdu kjer so sedeli pod svojimi šotori, njihovi lasi so viseli okoli po drevmu. Moški so običajno lovili v okolici ribe ali pa dolbli lesene koše in čolne, ki so nam jih prodajali.

Naletel sem na indijansko družino, ko je bil v šotoru praznik. Oglasila se je namreč štorčija, pa kar vpriči vseh ljudi. Pomagal je očka, ki je brižno ujel malega nebolgjenca, metal na ogenj dračja in hitel kuhat čaj, ki ga vedno dobi otročnica po porodu.

Indijanci ljubijo žganje. Združene države najstrožje prepovedujejo dajati denar, nekdanj tako krepkim ljudem, vsako alkoholno pijačo sploh in je zato predpisana še posebno stroga kazen. Če se Indijanec preveč opije, postane popolnoma divji.

Ko sem pričel točiti opojne pijače, so me večkrat obiskali tudi Indijanci. Mladini nisem hotel dati žganih pijač. Le kadar se je oglasil pri meni star Indijanec s smešnim mlahavim nosom, ki je imel vzdevek »Dolgi nos«, sem mu rad postregel z žganjico. Bil je že zelo star in vedel mnogo zanimivega. Nikoli ni mogel pozabiti in je vedno tarnal, da so jih Evropci gojitali, saj so jim plačali zemljo po 4 cente kvadratni kilometer.

Indijanci so imeli svoja šotorišča kakih 70 km od nas in smo z njimi dobro izhajali. Dolgi nos je sedel večkrat tudi keso v noč pri meni, kimal s svojo temno glavo in strmel žalostno pred se. Žganje ga je včasih razvnelo, da je postal glasen, žugal je in se pestil, a naposled je jet-jadikovati, da Indijanci ne bodo nikoli več srečni.

Blizu svoje hiše sem imel star gaber, ki bi ga trije ne obsegli. K temu gabru so prihajali Indijanci. Bil jim je nekako sveto drevo. Trdili so, da so ob njem že molili njih stari predniki. Ko sem ga nekdanj nameraval posekati, so prihiteli vsi preplašeni in me prosili, naj ne storim tega bogoskrunstva, a Dolgi nos mi je kar zapretil, da me bo zadelo prokletstvo, če drevo posekam.

Slušal sem jih, ker sem se bal maščevanja.

Sicer pa so bili miroljubni in blagi ljudje. Dolgi nos je imel mlado ženo, ki je prihajala z njim tudi k nam. Nikoli se ni dotaknila pijače, sovražila je alkohol kakor živega vraga. Enkrat se je močno ranila z nožem. Ko se ji je naredila na koži trdina, ni marala kraste in jo je spraskala, češ, da to ni zdravo. Naredila si je obliž iz neke rastline in že drugi dan je bila rana zaceljena. Ti ljudje so pač s prirodo bolj spojeni kakor mi. Škoda, da izumirajo. —

Kadar je bil Dolgi nos posebno žalosten, je pripovedoval o temnih sencah, ki se vsako noč plazijo okoli indijanskih šotorov, češ, da so to duše ranljiv glavarjev, ki se vračajo in svare mladi rod, naj se ne upropasti. Nekaj otroškega je v teh izumirajočih ljudeh, drug drugemu prepovedujejo žganje in vendar bi se ga vsak rad napil do nezvesti.

Nekateri moji tovariši so trdili, da je srečna točilnica, kamor zahajajo Indijanci. Ne vem, kako so si mogli ustvariti to vrazo, najbrž pa vsled tega, ker so Indijanci večkrat predčasno kaj izvolali. Pred temi tihimi ljudmi marsikdo ni pazil in je kako izbleknil. Indijanci so potem posvarili dotičnika, ki je bil v nevarnosti.

Tihotapci so me hoteli popolnoma zaslužiti. Nekega dne sem dobil pismo, da se bom moral udeleževati tudi tihotapskih pohodov in pomagati skrivati vtihotapljeni alkohol. Zahtevali so, da jim

vsega in seveda tudi Vaše prepričanje. Pripadal sem vedno k naprednjakom in k praviim Jugoslovancem. Spoštoval in ljubil sem naš vseh svobodo — osebno in politično. Od svojih slovenskih liberalnih voditeljev sem bil že večkrat prevaran in jim sedaj ne verjamem več. Ponovno sem se prepričal, da je res pravi in zanesljiv voditelj le dr. Korošec. Edino njega tudi spoštujem, ker je v resnici velik Jugoslovane. Njemu se brezpogojno lahko zaupate. Že z doredanjimi preizkušnjami in delom je dokazal, da je kos svoji nalogi, ki mu je poverjena. O Jevtiču je dejal, da ga je ob nastopu svoje vlade veselo pozdravljati. Toda tudi on ga je prevaral, ker je jugoslovansko idejo popolnoma pokvaril.

Tako je prav!

(Rožni dol pri Beli krajini.)

Zelo so se nekateri zavijali nosovi, ko so prišli proti državnim elementom na vlado. Nič kaj jih tudi ni razveselila vest, da je prevzel vodstvo naše banovine mož, ki uživa splošen ugled in spoštovanje; mož, ki je z narodnim trpel in upal; mož, ki se ga ljudstvo resnično veseli in mu zaupa. Kar živeli se ne morejo ti državotvorni elementi v novo nastalo politično situacijo. Kaj radi bi se spetikal o kakih novih ukrepih nove vlade, pa jih nihče ne posluša več. Zlasti so zagodrnjali nekateri drž. uslužbeni radi znižanja svojih plač. Sebe vidijo, ne vidijo pa kmeti, kako je gospodarsko popolnoma propadel po zaslugi prejšnjih režimov. Davčni vijak je bil navil do skrajnosti. Ali naj se prične? Res, da gospodarska kriza nikomur ni prizanesla ali vendar sorazmerno s kmeti državi uslužbeni še dokaj dobro stojajo. Naj se odkar ne pritožujejo radi lega. Sicer pa je prav odgovoril oni, ki je dejal: Če se jim je zgolila krivica, naj se obrnejo na svoje poslaunce, saj je Jevtič — zmagač!!!!

Iz dolenskih Benetk.

(Kostanjevica.)

Impr kopljemo in olavo sušimo, zato se nismo oglašili. Da krompir. Pa kako lepega! Čeprav so večni godrnjaveci rekli da ga ne bo nič. — V nedeljo smo bili v Zagrebu, 72 nas je bilo. Najbolj smo bili pa veseli poštenih slovenskih obrazov, ki so nas s toplim veseljem sprejeli pri Sv. Roku, kjer so naši zapeli pri deseti mši. Hvaljevredno bi bilo, če bi tudi iz drugih krajev organizirali slične obiske v Zagreb. Za ene in za druge je to dan prijetnega veselja. — Zvedeli smo,

da so g. glavarja Čuša prestavili doli nekam nade dela. V soboto zvečer ob 8 je slavnostni občni zbor. Kakor žujemo nam bo govoril naš rojak g. minister Miha Krek. Bog ga živi med rojaki! — Dne 29. sept. v nedeljo je sv. maša s skupnim sv. obhajilom vseh članov. Daroval jo bo bliski bistriški kaplan Franc Verec, sedaj župnik v Sostrem. Njegovo delo je zlasti naš Prosvetni dom. — Popoldne je na Gorici Finžgarjeva »Naša krša, naša slopa« 60 igravcev, društveni govor pa bo imel g. Jaka Rozman. Zelo žal nam je, da se prireditve ne more udeležiti bivši naš prosvetni delavec, nadučitelj g. Franc Silvester. Bohinjec in Bohinjke v naše vrste pridite!

Občni zbor Prosv. društva.

(Hruška pri Ljubljani.)

Prosvetno društvo v Hruški vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo, 29. sept. ob 3 popoldne v Našem domu. Na sporedu je tudi kratko predavanje o društvenih smernicah in o sezonskem načrtu ter izročitev diplome časnega članstva g. župniku. Naj se udeležijo obnega zbora tudi vsi, ki so kdaj bili člani, oni ki se mislijo vpisati in vsi prijatelji društva.

Prosvetno delo se prične.

(Preška.)

V nedeljo, 29. septembra odprli ob 3 popoldne naše prosvetno društvo svoje poživljeno delovanje z Finžgarjevo zgodbo »Verigo«. Pred igrjo nastopi cerkev, pevski zbor s par pesmimi, sledi tudi godbeni kvartet. V igri boste našli vsi dovolj razvedrila in lepih naukov za mirno sožitje med sosedi. Igra je resničen dogodek v naši okolici, ki ga je pisatelj Finžgar zapisal, ko je služboval v sosednji fari. Zato vabimo vse, dasi ste igro že morda videli. — Preteklo nedeljo je naša fara vrnila obisk Mariji Pomagaj na Brezjah. Dasi imamo sami kmetice Marije Pomagaj, kjer imamo pravi posnetek slike Marije Pomagaj z Brezij, smo šli iz vake hiše se Mariji zahvaliti za njen obisk. Bilo je prav lepo. — Prvo nedeljo v oktobru se prične pri nas sv. mistion kol spomin na 150-letnico fars. Vodili ga bodo misijonarji sv. Vite. Pavl. Zanj se vsa fara pridno pripravlja. Daj Bog mnogo uspeha!

Društveno življenje

(Boh. Bistrica.)

Dne 28. in 29. sept. obhaja Prosv. društvo v Boh. Bistrici 30-letnico obstoja. V resnici smo že dve leti brez; zakaj praznujemo šele sedaj, pa je vsakomur znano. Fantje in dekleta so pridno na delu: veni, napisi, igra: »Naša krša, vse to jim

VINA iz Centralne vinarne v Ljubljani bodo zadovoljila Vaše pive najbolj!

zbor. Kakor žujemo nam bo govoril naš rojak g. minister Miha Krek. Bog ga živi med rojaki! — Dne 29. sept. v nedeljo je sv. maša s skupnim sv. obhajilom vseh članov. Daroval jo bo bliski bistriški kaplan Franc Verec, sedaj župnik v Sostrem. Njegovo delo je zlasti naš Prosvetni dom. — Popoldne je na Gorici Finžgarjeva »Naša krša, naša slopa« 60 igravcev, društveni govor pa bo imel g. Jaka Rozman. Zelo žal nam je, da se prireditve ne more udeležiti bivši naš prosvetni delavec, nadučitelj g. Franc Silvester. Bohinjec in Bohinjke v naše vrste pridite!

Drobiži

(Moravski kot)

Evharističnega kongresa smo se udeležili v velikem številu. Upamo, da tudi sadovi kongresa niso izostali. — Drugo nedeljo v juliju smo imeli birmo. — Istočasno smo tudi na najbolj skromen način proslavili srebrni mašniški jubilej našega priljubljenega gospoda dekana. — Na dan birmo so prevz. g. škof blagoslovil prapor fantovske kat. akcije. Izdelale so ga šolske sestre po načrtu g. arh. Vurnika. — Prav je, da se na tem mestu spomnimo tudi našega rojaka, g. Andreja Oreška, župnika v Strugah, ki je odšel k Bogu po plačilo. — Tudi politično se gibljemo. 4. septembra smo izvolili odbor JRZ. Načeljuje mu g. Ign. Lavrič. — Režim nasilja se tudi pri nas posiljuje, čeprav nekaterim to noče v glavo. — Bog daj srednjebo bodočnost našemu ljudstvu.

Razno.

(Dole pri Litiji.)

Zvečer 5. septembra je v vasi Vel. Goba kar trikrat udarila strela. V zvonik, v veliko drevo, in v cerkvenikovo gospodarsko poslopje, kjer je nastal požar, ki je uničil omenjeno poslopje, zraven pa še tlik stoječe gospodarsko poslopje posestnika Grčarja. Strela je tudi ubila cerkveniku eno telico. Drugo živino in gospodarske stroje so rešili; zgorelo pa je Grčarju okrog 15.000 kg krme. Poslopja so bila zavarovana pri Vzajemni zavarovalnici, ki je škodo že poravnala in priznala polno vsoto brez oddolžit. Škoda seveda ne bo krita. — Vaščani se prav lepo zahvalijo vsem, ki so pomagali, da se ogenj ni razširil po vasi. V letošnjem poletju je že tretji primer škode po strali v bližnji okolici. Nedolgo ko je pogorelo gospodarsko poslopje posestniku Hrvatv v Pečlah. Tam je

moram prepuštili svoj prostor, da bi pri meni kuhali žganje, a nisem se udal, čeprav sem vedel, da sem vedno v smrtni nevarnosti.

Večko noč sta me rešila moja zvesta psa, ki sta, koraj raztrgala človeka, ki je lažil okoli hiše z kmetom v roki. Čuden slučaj je hotel, da se bombe nista dotaknili. Vrgel sem jo v morje, kjer je na trdi obrežni skali eksplodirala. Napadalec so prepeljal v bolnišnico. A še preden je okreval, je izginil in nikoli več nisem čul o njem.

Ker sem imel prostorno garažo, sem se enkrat spomnil, da bi kar sam doma kuhali žganje. Videlo se mi je zelo ugodno, da bi pod garažo napravili kuhinjo.

A še predno sem svoj namen uresničil, me je prehitel moj prijatelj Peter Lobadar, ki me je pregovoril, da sem garažo opredelil. S seboj je privedel dva tujca, ki ju nisem poznal. Pod opredeljenim delom garaže so napravili kuhinjo, a za odškodnino so mi obljubili dati žganje za polovično ceno. Postavili so si velik kotel in so pričeli.

Nikoli nisem bil pijanec in še danes nisem, a v dnu duše sem prepričan, da bi se nikoli ne potegoval v Ameriki toliko alkohola in bi alkohol tudi nikoli ne povzročil tako ogromne škode, če bi ne bilo prohibicije, saj marsikdo hoče samo tisto, kar je prepovedano in se ne zna zadržati. Ko sem neko noč slonel na oknu in opazoval zvezdno nebo, sanjari o domu in svojih dragih ter premišljeval, koliko dela me še čaka, da bom lahko odjedal zopet nazaj v svoj stari dom, je hipoma svignil iz moje garaže ognjeni zubelj ter osvetlil okolico. Zaslepljen sem si pokrli oči, a že naslednji trenutek se mi je strašno spoznanje zavrielo v glavi. Skočil sem kvašku in hitel gledati, če se da še kaj rešiti.

Tedaj sem si že pošeno opomogel. Imel sem že lukusnat in tovrni avtomobil in dokaj dobro mi je šlo. Ko je izbruhnil požar, sta stala oba avto-

mobila v garaži. Ogenj mi je pogoltnil vse. Vsa moja zaloga opojnih pijač je šla po zlu. Garaža je zgorela do tal. Koliko sem imel v nji spravljene tudi brezalkoholnega piva, s katerim sem še vedno pridno bahantal. Tudi to je zgorelo.

Ostala mi je še samo hiša, a drugo je vse zgorelo. Ljudje, katerim sem zaupal garažo, so pač premalo pazili.

Tisto uro sem bil prepričan, da vlsi nad menoj prokletstvo, ker se pečam z razpečavanjem omamnih pijač, ki človeka ugonabljajo in uničujejo. Obupan in razdvojen sem letal okoli, si ruval lase in trpel strahotne muke. Ni ga bilo, ki bi me potolažil. Čutil sem mrzli porog tujine, ki me je zasmehovala v moji bolečini.

Ce bi mi ne ostala hiša, bi bil prav tak siromak, kakor tedaj, ko sem pred skoraj dvajsetimi leti prvič prestopil ameriška tla.

3.

Spet sem sezidal novo skladišče in garažo. Z divjo vztrajnostjo sem se vrgel na kupčijo in podvožil svojo delavnost. Mrzlično sem hitel, ustrašil se nisem nobenega truda, le da bi se čimprej dvignil, saj sem se bal revščine bolj kakor smrti.

Prijatelj Peter, ki mi je privedel tujca, katerima sem dal del garaže za žganjekuho, je prišel k meni ves razdvojen in obupan. Ker sem njuna prepuštil prostor le vsled njegovega posredovanja, se je smatral sam za krivca. Zato mi je prepustil svoje odjemalce, a sam je šel drugam. To je storil le zato, da bi si čimprej opomogel, saj se mi drugače ni mogel oddolžiti, ker ni bil premožen človek.

Ko sem nekoga dne doma nadziral delavce, ki so mi zidali garažo, me je nekdo krepko potrepil po ramli.

Ozri sem se in zagledal vitkega cowboya, a poleg njega je stal Dolgi nos in naju prijazno mo-

tril. Cowboya nisem poznal in začuden sem zri vanj. Ze mi je prožil roko v pozdrav in mi voščil pošten slovenski dober dan.

In povedal mi je, da je Slovenec, ki se piše Jernej Mahne in je že od svojih otroških let v Ameriki. Vesel sem ju povabil v hišo, kjer sem ju pogostil. Jernej ni bil kaj beseden, le malo je govoril in nekam mrk je bil ter sem se šudil, da je bil sploh še tako prijazen pri prihodu. Pri plačju se je razmahnil, postal je živahniji, oči so mu zasijale s posebnim bleskom in pripovedoval je svoje doživljaje.

Z Dolгим nosom ga je vezalo tesno prijateljstvo. Indijanci so ga sploh ljubili, ker je bil konjskim tatovom trn v peti. Znal jih je preganjati, kakor lovski pes divjačino. Ze nekajkrat jih je skupil, a vedno se je zlizal, saj je bil trden kakor suha drenovna. Zal mi ga je bilo, ko sem kesneje izvedel, da se je vedno bolj vdajal plačju in kartam. Vse je zapravil, čeprav pri igri nikoli ni imel sreče, vendar ni mogel strpeti brez te strasti, ki je jaz sploh ne razumem in se mi vidi smešno vse žrtvovati za tiste mrvice podobice.

Pri meni je tislil prvi dan ostal le malo časa. Kmalu sta z Dolгим nosom odjirala na svojih iskrnih konjih. Preden je odšel, mi je obljubil, da še pride, saj ima rad domačega človeka in kadar hiti za svojimi čredami, se vedno spominja na dom in na rojake, ki so raztreseni po vseh krajih nove zemlje, a za njimi prihajajo spet drugi, kot bi se tod cedila le mleko in med.

Mahne je bil še otrok, ko je odšel iz svoje stare domovine. Prepričan je bil, da se nikoli več ne vrne in si tudi ni prizadeval za kaj takega. Za priseljenca se je vedno bal in hotele ga je, ko je izvedel, da prihajajo v trumah. Bal se je, da bi domovina na izkruvela, ker je dajala tujini toliko svežih delovnih moči in to ga je bolelo.

strela ubila tudi 4 glave živine; še malo prej pa posestniku škoda v Zagorju 3 ovce, ogenj so pa zadušili. — Letina bo še precej dobra, samo spomladi je slaba precej škode naredila. Imamo tudi vinograde. Največ jih je v kriški župniji, pa tudi v šentpavliški. Kapljica bo dobra, samo malo je bo; pa to je vedno v nevarnosti: poleti pred točo, ko pa se spravi v kleti, pa pred vlomilci. V Moravski gori so se zadnja leta kaj radi oglašali taki "gostje". Na poletje, ko so bile ržanice suhe, so se spravili pa nad kašče. Enega so še spravili pod ključ. — Tudi vlomilec se vselej ne posreči. Pri Kotarju v Čepeljah je gospodar prodal par volov in telico messiju. Denar je imel doma, ker namerava kupiti drugo živino. To je privabilo nekoga, da se je spazil skoraj vož v podstrešje, da bi čakal prilike, da pobere denar. Nad stransko sobo v nekem kotu pa je bil strop še slab. Ravno tam se je hotel skriti. Ko pa je stopil na nevarno mesto, se je udrl pod njim in je telebnil v sobo, za njim pa del starega stropa. Kropot je zaslišala gospodarjeva sestra, ki je spala. Bilo je zgodaj jutraj, in ostali domači so se ravno spravili k mlačici. Nemoja se je začudila, ko je videla, kako je v sosednji sobi kobacal neznan mladi človek in istak klobuk. Ko se je spomnila, da je najbrž tat, je tekla klicati gospodarja. Med tem pa se je neznanec izmuzal na prosto in ušel. Misli je, da bo odnesel spušček, pa je bil še ob klobuk, ki so ga našli poleg udrtine v podstrešju. Mističen je napravil dosti zabave; domačin in sosa pa strahu.

Sadjarji se gibljejo

(Grosuplje.)

V začetku junija smo ustanovili podružnico Sadjarškega in vinarškega društva. Enkrat smo jo že imeli, pa ni prišla do življenja. Zaradi česar jo je oblast razpustila. Pa so prišli novi, mladi ljudje, si razvili roke in jo ponovno ustanovili. Pa je podružnica pri nas tudi potrebna, ker je ravno sadjarstvo zelo zanemarjeno. Odhori je v pravni rok, saj so v njem sami delavni in poštenovalni ljudje. Dne 13. oktobra priredi podružnica v šoli sadni ogled. Takrat se bo pokazalo, kakšno sadje pri nas gojimo in strokovnjaki hankske uprave nas bo o marsičem poučil. Glavno je sedaj, da v prvi polovici oktobra sadje lepo obetemo in ga pripravimo za razstavo. Kdor ima zimsko sadje, naj ga razstavi! Podružnica pa ustanovi tudi svojo drevnico. Brez vsake najemnine je oddajni v ta namen potrebni svet za vse dobro vneti posestnik iz Velike Stare vasi g. Drobnič

Franc. V začetku bodo res težave, pa upamo, da bomo tudi te premagali. Saj jo naše geslo, le v poštenem delu je naša rešitev. To so vseste vesti. Za danes pa še eno žalostno. Naše prosvetno društvo spi spanje pravičnega. Zganimo se vendar, pa še skušimo obiti zbro; potem pa na delo!

Razno

(Sv. Trojica nad Moravčami.)

Na Mali šmarcu se je vršil tukaj velik labor za moše in fante. Prihitele je veliko ljudstva iz vse okolice zlasti jih je prišlo mnogo iz Zasavja sem gori. Bilo je vse mirno in navdušeno. Ljudje se veselijo tega, da se sme povedati in govoriti zdaj prosto. Pod prejšnjimi oblastniki se ni smelo in se je bilo bati občutne kazni. — Celodnevno feščenje je bilo letos prestavljeno mesto zadnje nedelje junija na Mihaelovo nedeljo v septembru. Verniki iz okolice se radi udeležijo te evharistične slavnosti. Tako tudi letos pridite sem gori, odkoder se vidi bela cerkev postavljena v čast presv. Trojice daleč na okoli.

Sadjar-ka in vinar-ka razstava.

(Rovje)

Na Mihaelovo nedeljo bo privedla naša podružnica SVD razstavo. Sadna letina je pri nas letos izredno bogata. Sadje je prvovrstno, zlasti slane parmene, popolnoma zdrave, je na vagone na razpolago. Vabimo zlasti trgovce s sadjem. — Na to nedeljo imamo tudi žegnanje. Prosvetno društvo bo ta dan otvorilo svoje delovanje z lepo igro »Naša krič«. — Prihodnji dan, v ponedeljek, bo pa pri nas sejem. Včasih so bili naši sejmi znani daleč okrog. Kupe in prodajalec, pridite!

Stoletnica

(Dobrova pri Ljubljani)

Pobožnost šmarnih ljudj smo zaključili na nedeljo po Malem šmaru. Cerkevne slovesnosti je vodil dr. Franc Kimovec, stolni dekan. Kot zastopnik stolnega kapitlja, ki je patron dobrovske župnije. Popolnaskim zaključnim slovesnostim je prisostvovalo razum domačih gospodov še 14 drugih duhovnikov. Vsi, domačini in konarji so prav zadovoljni. Za prihodnjo nedeljo 29. sept. pa nas vabi na obisk sv. Jurij v podružni cerkvi na Hruševem. Tam bodo obhajali 100 letnico posvečenja cerkve. Na silno prijaznem, 412 m visokem gričku je poridana, in gleda tja v polhovgrajsko župnijo pa dolj po dobrovski. Kmalu ko se iz Ljub-

ljane pripelješ skozi vas Kozarje, jo zagledaš. Z velikim trudom so jo postavili Hruševci pred 100 leti, potem, ko je prejšnja cerkev, ki je stala v vasi začela razpadati. Kdorkoli se vozi po cesti z Dobrove proti Polhovemu gradu, ga vabi lepa, na vrvičenem prostoru ležeča cerkev. V nedeljo 29. sept. bo v cerkvi ob 10 sv. maša, pri kateri se bomo sponinjali prednikov, ki so z velikimi žrtvami postavili to zanimivo cerkev. Soseščani se trudijo, da bi cerkev za to slovesnost tudi na mraz olepšali. Prav lepo vabijo vse, da pridejo pogledat prijazno bivališče sv. Jurija.

Politična vest.

(St. Gotthard.)

V nedeljo 22. sept. se je vršil v St. Gotthardu ustanovni občni zbor kraj. odbora JRK za občino Trojane. Občnega zbora se je udeležilo prav veliko mošt in fantov iz vse občine. Z veliko pomnostjo so poslušali izvajanja predsednika pripravljene odbora o sedanjem političnem položaju in o organizaciji nove stranke. Nalo je govoril Jožef Grošelj iz Moravč, ki je poposnel pomen in cilje nove stranke in njenih voditeljev. G. Skok Alojzij je govoril o podružni organizaciji stranke v občini, katero je sam prehodil in nakoč nepričakovano dober odziv za vstop v novo stranko. V občini, ki je sorazmerno mala se je že upisalo 270 mošt in fantov v novo stranko. Na koncu se je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: za predsednika dr. Janez Ahčin, glavni urednik »Slovenec« v Ljubljani, podpredsednik Franc Plajfar, župnik, tajnik Alojz Skok, blaginjak Drago Kuljati; odborniki za posamezne vasi: Ferme Anton, Brer Franc, Kralj Franc, Gonič Franc, Tom Lala, Benko Gašper, Lazar Ignacij, Guna Janez.

Jubilej našega gospoda

(Podbrezje)

Naša župnija je ono nedeljo doživela vsot praznik: slavila je dvojni jubilej g. župnika Vondraška — 70 letnico njegovega življenja in 25 letnico njegovega pastirovanja med nami. Župljani so se lepo pripravljali za proslavo, da pokažejo svojemu dušnemu pastirju vdanost in ljubezen. V soboto zvečer so mu zapeli pevci podoknico in mu izročili lep dar. Drugi dan pa se je zbrala polna cerkev faranov k slovesni zahvalni daritvi. Pri župnikov krščenec v Podbrezjah, gosp. kaplan Jeglič je v lepih besedah župljanom razložil, kaj jim je župnik, kako je treba razumeti njegovo delo v

Svoje Pepce že dolgo nisem omenil, čeprav je že med tem, ko sem to doživljal, odkar sem se vrnil, nikoli v moje življenje. Kadar mi je bilo posebno hudo, sem se vedno spomnil na njo, če je bila moja misel vesela, je prav tako pohitela k nji in jo pozdavi.

Kmalu potem ko sem se vrnil nazaj v Ameriko, sem pisal domačim, naj skušajo pri njenem očetu vplivati, da bi ji dovolil, da bi se prepeljala za menoj in se tukaj poročila. Tudi njej sem večkrat pisal in ji obical ljubezen in zvestobo ter jo vabil v obliem tuje, zagotavljač ji, da ji postane Amerika druga domovina, ker bom skrbel za njo, da ji bo dobro, a enkrat se skupaj vrneva med svoje drage. Epčetka mi je nekajkrat pisala. Potem so postala pisma redkejša in vedno bolj hladna, dokler niso nehala.

Na svoje zadnje pismo sem dolgo čakal odgovora, ni ga bilo. Postal sem nestrpen in sem spel pisal domov, prepričan, da nekaj ni v redu.

Odpisal mi je moj oče. Kar vidim ga, kako je sedel za mizo in črkoval zlog za zlogom, kimal, si brisal obraz, čeprav ni bilo na njem niti kapljice znoja ter šepetaje ponavljali besede. Moj oče ni nikoli pisal. Če je komu pisal, je bilo puč že nekaj posebnega. Ker mi je pisal on sam, sem takoj slutil, da je kaj slabega in ne zaupa drugemu, kakor samemu sebi, da mi poroča. In res mi je obzirno skušal sporočiti, da naj ne bom preveč razburjen, ne žalosten, ker me Pepca puč ni dovolj ljubila, saj se je odločila za drugega.

Slede kesneje sem izvedel, da jo je njena mati vedno silila, naj se že poroči z drugim, ki je vendar dokaj premožen in domač človek ter bo lahko podpiral tudi ostalo družino.

Očetovo pismo me je silno presunilo. Nemo goče se mi je zdelo, da bi se ona odločila za drugega, saj sem si bil svest, da ostane moja. Njena

slika je bila tako zakoreninjena v mojem srcu, da sem zrl mladenko v duhu vedno pred seboj kot svojo ženo in si sploh nisem mogel misliti, da bi se to ne bilo zgodilo. Zdal pa tako razočaranje! Molče sem stisnil pesti in trpel. Čutil sem, da me vse boli, a nisem klonil. Prve noči so bile dolge in mučne, kajti utrujen sem legal spat, a vendar nisem počival. Slika moje drage me je povsod nadlegovala in trpinčila. Če sem le zatisnil oko, sem jo videl, kakor stopa z drugim pred oltar z belim venčkom na svojih lasih in se mi smehlja. Vedno bolj truden sem bil, tako rad bi spal, samo spal, pa nisem mogel, ker je bil moj ponos preveč ranjen in moje misli preveč iztirjene. Moja duša je taval nekam v meglo, v kaos, ki ga nisem mogel spoznati, ne se znajti!

Vendarie sem zmagal. Ostal sem močen in sem vztrajal. Še dolgo mi je lebdela slika moje drage v duši. Kesneje sem spoznal, da je nisem nikoli pozabil, čeprav mi je nekoliko obledela v spominu, kakor dragocena slika na soncu. V moji notranjosti je vendar ostala čista in jasna, kakor deviška misel na vse lepo in nedosegljivo.

Ker sem upal, da pride kmalu Pepca in se poroči z menoj, nisem hotel druge ženske v hišo, čeprav sem potreboval gospodinjjo, kakor oko v glavi. Le najel sem si katero, kadar je bilo posebno veliko dela, s čimer sem imel le stroške, a bilo mi je le malo pomagano.

Sosed mi je priporočil, naj vzamem v službo triindvajsetletno prijazno mladenko Meri, ki je bila prikupljiva brinetka in res pošteno ter krepostno dekle. In vzel sem jo. Ker sem vedel, da je s Pepco končano, sem sklenil poročiti se z drugo, saj sem gospodinjjo preveč pogrešal. Meri je bila postrežljiva in dobra ter pridna, a vedno zamisljena in otožna, kakor da bi ji skrivna bolečina glodala v srcu.

Brigal sem se le za njeno delo, a za njo mi ni bilo mar, le da je bila poštena in tudi drugega neoporečna.

Nekega dne mi je pogled slučajno obstal na nji in moral sem si priznati, da ni napačna.

Pepco je bilo treba pozabiti, če ne zlepa, pa zgrda, saj ni nič pomagalo, ker je postala nevesta drugega. Zadržil sem si, da jo bom najbolj izbral iz spomina, če poročim kako drugo, čeprav sem vedel, da jo bom težko popolnoma pozabil, saj se ljubezen ne da predručati in preokreniti.

In vedno bolj sem se zanimal za Meri, se ji večkrat približal, jo spraševal o njenih domačih in druge vsakdanje stvari.

Ostala je prijazna in zelo hladna.

Ker sem vedel, da skrivaj trpi, sem ji omenil, naj bi se meni razodela, češ, da sem človek, ki zna molčati. Ni mi odgovorila. Nitj z besedo se ni nikoli izdala, da mi je postala naposled živa zagonetka. Zaman sem ji skušal ustreči in si pridobiti njeno naklonjenost, ostala je neobčutna.

Včasih me je moja samota bolela. Molče sem jo moral prenašati. Komu naj bi se potožil? Če bi bil jadicoval prijateljem, bi se mi bili smejali, češ, da sem prava rogovila, ker si ne znam najti družice za življenje.

Tedaj mi je nepričakovano umrla moja mati. Strašna togoba me je vsega prevzela. Slika blage starice je vedno lebdela pred menoj. Povsod sem jo videl umirajočo, koprnečo, da bi se še enkrat poslovila od mene.

Nikoli nisem dvomil, da se ne vrnem za stalno domov. Nikoli se nisem odpovedal misli, da bi spet ne zrl domačih gričev in planin ter ne zaživel med ljubljenskimi svojci.

(Dalje prihodnjik.)

župniji, kako je včasih težko in neprijetno, a tedaj najbolj potrebno. Popoldne pa se je dvojcem južileju pridružila še tretja slovesnost: g. župnik je za spomin na svoji obletnici kupil Marijinemu vrtcu lepo zastavo, ki naj bi bila ta dan blagoslovljena. Lep nagovor, ves pesniški in poln globokih misli je imel g. Anton Komljanec. Slovesno blagoslovitev zastave so zaključile pete litanije. Potem so župljani povabili g. župnika k akademiji v skromno dvorano prosvetnega društva, kjer so bile izrečene prelepe besedice v petju, deklamacijah, darovih, nagovorih in svečih prizorih. Društva, šole, župljani, vrtci, otroci, fantje so se vstili na odrin in v živi besedi poudarjali delo g. župnika. Tako se je lepi družinski praznik zaključil s prijetnim občutjem ljubezni in spoštovanja.

Pismo iz Nemčije (Hamborn — Marxloch)

Zopet se po daljšem presledku oglašamo. Na Marijin rojstni dan, 8. septembra, smo šli zopet na božjo pot v Kevelar. Letos nismo šli sami zase, ampak smo se pridružili romarjem iz cele dekanije Hamborn. Na tisoče je bilo ljudstva, ki je iskalo pri Mariji pomoči in tolažbe. Bilo je bogatih in revnih, Nemcev pa tudi mnogo Slovencev. Rektor g. Hülsmann se je prav očelovsko potrudil za nas Slovence. Vesel je bil, ko je videl, koliko nas je. V nedeljo je imel za nas posebno mašo, popoldne pa krizev pot. G. rektor nas je razveselil tudi z lepim govorom. Pridružilo se nam je tudi nekaj rojakov iz Holandije. Vsi smo se veseli in notranje poživljeni vrtni na svoje domove. — Društvo sv. Barbare v Marxlochu.

Pred novim delom (St. Peter pri Novem mestu)

V nedeljo, dne 15. sept., je bil pri nas ustanovni občni zbor krajevne organizacije JRZ. Sestanka se je udeležilo lepo število mož in fantov, saj se je vpisalo takoj ob postanku te organizacije vanjo nad dve trolitni vseh volivcev. Najprej jim je govoril kanonik g. Kek. Ljudje, ki so leta in leta stradali pouka in razpisani glede političnega življenja, so kar požirali prepričevalne besede govornikov. Za g. kanonikom sta povzela besedo še dva domačina. Ob njunih izjavah so se poslušalci s studom obsodili maščevalno in krivično

ravnanje bivših domačih nacionalistov, prisegajoč neomajno zvestobo svojemu voditelju, g. dr. Košču. Za predsednika tuk. organizacije JRZ je bil izvoljen Franc Gotlib, posestnik v St. Petru. V nedeljo, dne 29. 1. m., nam pride poročnik g. dr. Kulovec. Za to priliko pa je vsi člani naše skupine JRZ v Katoliški dom in sicer jutraj po prvi maši! — Prav tisto nedeljo bomo po popoldanski službi božji na precej zanimiv način otvorili po dolgem odmoru sezono za novo prosvetno delo. Vabljeni vsi farani, zlasti še mladina!

NAZNANILA

n Duhovne vaje za dekleta se bodo na Mali loki spet pričele. In sicer se bo vršil prvi tečaj od 5. do 9. oktobra. V tem času je glavno delo na polju že končano, zato ste kneska dekleta na te duhovne vaje še posebej povabljeni. Oskrbnina za ves čas znaša 100 Din. V to vsoto je tudi že sveta vožnja z avtobusom iz Ljubljane in nazaj. Priglasite se čimprej po dopisnici na naslov: Dom Brezmadežne, Mala Loka pri Izbani, p. Domžale.

n Podbrezje. Prosvetno društvo ima občni zbor v nedeljo, 29. sept. ob 15. Vabimo vse, ki bi radi sodelovali pri pravi krščanski prosveti.

n Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva na Trati nad Škofjo Loko priredi v nedeljo, 6. oktobra 1935, sadno razstavo. Ker je dobiti v Poljanski dolini letos precej lepih jabolk, vabi podružnica sadne trgovce, da si to razstavo ogledajo. Avto-zveza je ta dan z vsomi vlaki.

n Sadržarska razstava v Beričevem. Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva Dol pri Ljubljani priredi v nedeljo 29. septembra v Kmetškem domu v Beričevem razstavo sadja in povrtnine. Otvoritev bo ob pol 8 in bo odprta ves dan do 19 ure. Ker je ta razstava prva te vrste v tukajšnji okolici, vabimo vse sadjarje, da si jo ogledajo.

n Smarno pod Smarno goro. V nedeljo dne 29. septembra 1935 bo ob 4. pop. shod jugoslovanske radikalne zajednice, na katerem bo govoril minister dr. Miha Krek. — Vabljeni vsi! Svobodno ljudstvo k svobodni besedi!

V vsako hišo Domoljuba!

RADIO

od 26. septembra do 3. oktobra.

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13.45 obvestila, 13.15 Plošče ali lahka glasba, 14. Vreme, borza. — Četrtek, 26. septembra: 18 Radijski orkester, 18.40 Slovenščina za Slovence, 19.45 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20. Prenos iz Beograda, 22. Cas, poročila, spored, 22.15 Lahka glasba. — Petek, 27. septembra: 18 Zenska ura, 18.20 Plošče, 18.40 Delavska ura, 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20. Prenos iz Zagreba, 22.00 Cas, vreme, poročila, spored, 22.15 Prenos iz nebotičnika. — Sobota, 28. septembra: 18 Radijski orkester, 18.40 Zunanji politični pregled, 19.00 Cas, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20. Nekaj za našo vas, 22. Cas, vreme, poročila, spored, 22.15 Radijski orkester. — Nedelja, 29. septembra: 7.30 O svinjereji, 8. Cas, poročila, spored, 8.15 Revija naših harmonikarjev, 10. Versko predavanje, 10.15 Prenos cerkv. glasbe iz cerkve sv. Cirila in Metoda, 11. Pevski dueti, 12. Cas, obvestila, spored, 16.15 Gospodinjska ura, 16.30 Operetni zvoki, 19.30 Nacionalna ura, 20. Cas, vreme ter poročila, spored in obvestila, 20.15 Maribor nastopa, 22. Cas, vreme, poročila, spored, 22.15 Radijski jazz. — Ponedeljek, 30. sept.: 18 Zdravniška ura, 18.20 Plošče, 18.40 Načrt naše opere za sezono 1935-36, 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20. Radijski orkester, 21.15 Poje gde Lovsetova, 22.00 Cas, vreme, poročila, 22.15 Radijski orkester. — Torek, 1. okt.: 11 Šolska ura, 18 Radijski orkester, 18.40 Vzgojna vrednost prirode, 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20. Sprehod po Turpolju, 22. Cas, vreme, poročila, spored, 22.15 Plošče, 22.30 Angleške plošče. — Sreda, 2. okt.: 18 Otroška ura, 18.40 Kulturna kronika, 19. Cas, vreme, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20. Prenos z Dunaja, 22. Cas, poročila, 22.15 Radijski orkester.

Učitelji, ki svoje šolarje po trinoško strahujejo, so toči podobni, ki mlado setev pobije; njih setev dobrega sadu ne obrodi.

Slomšek.

Današnja sovjetska Rusija

(Nadaljevanje.)

Kakor smo videli, so bili v pogledu notranje trgovine sovjeti tu in tam prisiljeni k popuščanju od svojega načelnega stališča, tem trdnješe so pa vedno, tudi v časih najhujših stisk vztrajali na brezpogojnem državnem monopolu vse zunanje trgovine (uveden že 23. IV. l. 1918), ki so jo upravičeno smatrali za glavni stebler svojega socialističnega sistema. K temu jih je navajalo več razlogov. Prvič so vedeli, da bi ne mogli uspešno konkurirati z zasebno trgovino, drugič bi bila ravno zasebna trgovina najuspešnejše sredstvo za rojstvo novega zasebnega kapitalizma, kar pa hočejo sovjeti ravno za vsako ceno preprečiti. Prevažen razlog je tudi njih večer strah pred vojno, kajti trdno so prepričani, da je nemogoče trajno mirno sožitje socialistične države z zasebno kapitalističnimi. Za ta primer se morajo pa čim prej otresti vsake gospodarske odvisnosti od inozemstva. Tudi to dosežejo najlažje s smotrenim načinom gospodarstva, ki ima ravno v monopolu zunanje trgovine najuspešnejšega pomočnika. Vsi ti razlogi so povzročili, da niso hoteli sovjeti nikoli niti slišati o kakem popuščanju glede monopola vse zunanje trgovine, tako da se ne izvozi že vsa povojna leta iz sovjetske Rusije niti en kos lesa in niti ena tona žita, ne uvozi pa niti en stroj in niti en kilogram kakršnegakoli blaga, razen s posredovanjem državnega urada za zunanjo trgovino, ki ima v posameznih inozemskih državah svoja trgovska zastopstva (>Torgpredstvie).

To ima za sovjele velikanske prednosti. Prvič se vrši vsa prodaja in ves nakup res na debelo, kar vpliva gotovo jako ugodno na cene. Izprva so se kapitalistične države jako branile stopiti v stike s takim trgovskim sistemom, polagoma so se pa le ndale in že leta 1932 je bilo 52 držav v stalnih trgovskih zvezah z Rusijo. Pa

ne samo to, ravno najvažnejše, kakor Anglija, Nemčija, Italija itd. so ji svoječasnem ertanju vseh inozemskih dolgov dovolile celo velike in nenavadno ugodne trgovske kredite, ki v polni meri nadomeščajo tako potrebna ji zunanja posojila, saj so znašali že jeseni leta 1931 okroglo 850 milij. Rub. Takih kreditov bi ne mogla doseči zasebna zunanja trgovina nikoli. Največja ugodnost monopola je pa ta, da ima država z njim popoln pregled svetovnega trga in da lahko usmeri svoj izvoz, oziroma kupi svoje potrebščine tam, kjer ji najbolj kaže. S tem ima popolnoma v rokah tudi močno orožje za svojo zunanjo politiko, ki se je že ponovno izkazalo za jako uspešno.

Na ta način so sovjeti zlasti v zadnjih desetih letih svojo zunanjo trgovino jako poživeli, kar nam najlepše kaže naslednji pregled vrednosti sovjetskega izvoza in uvoza v nekatere najvažnejše države (vrednost v milijonih Rub.):

Izvoz				Uvoz			
1913	1928	1931	leta	1913	1928	1931	
1520	799.5	811	ves	1374	953	1105	
453.6	188.9	129.3	v Nemčijo iz	652.2	237.7	377.8	
207.8	163.2	206.1	v Anglijo iz	173	41.3	73.4	
73.8	6.2	39.7	v Italijo iz	16.8	10.1	29.8	
57.7	77	32.5	v Perzijo iz				
177.4	17.3	29.3	v Holandsko iz	21.4	4.6	2.1	
180.9	44.2	28.3	v Francijo iz	57	35.5	15	
14.2	30.7	22.7	v Združene države	79.1	185.4	229.9	
—	—	—	v Češkoslovaško iz	—	20.5	35.7	
—	15.0	7.5	v Poljsko iz	—	9.3	31.2	

RAZNO

Da bo delavstvo pravično plačano pri javnih delih, so Združene države vse svoje edince razdelile na štiri skupine. Država Ohio se nahaja v prvi skupini, kjer bodo delavci najboljše plačani. Najmanjša plača bo znašala 55 dolarjev na mesec, največja pa 94 dolarjev na mesec. Po strokovni izobrazbi bo dobival pomožni delavec 35 dolarjev mesečno, usposobljen delavec 65 dolarjev, strokovni delavci pa 94 dolarjev mesečno. Delovni čas bo 30 ur tedensko ali 120 ur na mesec.

Dobrotvorne organizacije ameriškega mesta Čikaga, katere dobivale znatne podpore od države, so prenehale s poslovanjem. Dobava živeža brezposelnemu delavstvu je s tem prenehala. S strahom gledajo Čikaski brezposelni v negotovo bodočnost. Odkod bodo sedaj dobivali denar za hrano, obleko in obutev. Vsa javnost prosi zaradi tega državo Illinois, da podpre najbolj potrebne. Kajti ne samo brezposelni potrebujejo pomoči, temveč tudi ljudje, ki so zaradi družinskih neprilik začeli v pomanjkanje. V Čikagi je n. pr. do 6000 žensk, katerim so mošče

Ob dvajsetletnici svetovne morije

(Nadaljevanje.)

Kmalu pa so bili tudi drugi člani začasne vlade — vsa 18 oseb — pod stražnikom. Komisar je sestavljal zpisnik o našem arestu. Na zpisniku se je podpisal Čudnovski in še cela množica vojakov. Odvedli so nas na Milijonsko ulico, kjer smo se znašli sredi razburjenih in precej opitih vojakov in mornarjev. Tolpa se je valila s klici: »Ustrelimo jih! Naši krvopivci! Obesite jih na bajonete!« itd. Množica je prodrla stražniški kordon in že bi se ne vmešal Antonov, bi bile posledice za nas grozne. Vodili so nas peš po Milijonski ulici v smeri proti Petropavlovski trdnjavi. Korakali smo, okroženi z razjarjeno tolpo. Ko smo dospeli na Trojcki most, nas je srečal nov oddelček vojakov in mornarjev. Mornarji so kričali: »Kaj z njimi ceremonite, v Nevo jih pomečite!« Tolpa bi nas res bila zmetala v reko, da se nismo prikljčili za roko naših stražnikov in tako po dva vrstoma korakali na drugo stran. Pa glej! Od nasprotne strani so začeli proti nam hudo streljati krasnogvardejci, pa tudi vojaki na oboroženih avtomobilih. S stražniki vred smo naglo legli na tla. Streljanje je dolgo trajalo. Šele tedaj, ko smo poslili na nasprotno stran stražnika, je pokanje prenehalo. Vstali smo in odvedli so nas v trdnjavo. Čez dva, tri dni so ministri-socialiste na protest njih strank izpustili iz zapora, buržoaske člane vlade pa za enkrat še pridržali v trdnjavi ječi.

Zimski dvorec je torej bil v rokah puntarskih vojakov in mornarjev in ga je tolpa začela pleniti. Z razstrelom Zimskega dvorca, z mučenjem oficirskih pripravnikov in s posameznimi ne baš številnimi slučajmi nasilja na ulici, so se primeroma »pocenic« končale »vojne« operacije v Petrogradu. Prestolnica je imela srečo, da se je v državljanski vojni izognila grozotam, ki jih je bila deležna pozneje Moskva. Pa o Moskvi kaj več pozneje.

Oboroženi spopadi med boljševiki in vladnimi četami se niso izvršili v Petrogradu, ampak okoli njega v Pulkovu, Gatčini in Carakem Selu.

Poskus Kerenskega, da bi s kozaki ukrotil petrogradske upornike, se ni posrečil. O vzrokih so mnenja različna. General Krasnov je izjavil, da se

je zoperstavil pošiljanju dovolj močnih vojaških oddelkov v Petrograd tudi poveljnik severne fronte general Ceremisinov. Armada generala Krasnova, ki je bila naznačena za pohod na uporni Petrograd, je štela komaj 900 kozakov s štirimi topovi. Samo upornih mornarjev je bilo 15 krat več! Ko so boljševiki zavzeli Gatčino in Carsko Selo in so morali kozaki odstopiti, so ti sklenili, da ako ne pride pehota in ne pripeljejo vojažev, se bodo še nadaljevali z bojem. K temu se je pridružil še nezaupanje kozakov napram Kerenskemu.

Dne 29. oktobra 1917 se je Kerenski zvezal z glavnim štabom in je dobil od tam poročila, da so nekateri vojaški oddelki na fronti stopili odkrito na stran boljševikov in začeli ovirati premikanje vladnih polkov na boljšu. V Vinici, Kijevu in Moskvu so se boljševiki spuntali, a latiški polki so zapustili bojišče in odkorakali v ozadje. V mestih Venden in Jurjev so latiški puntarji plenili in tudi sicer povzročili veliko škodo mešancom. Dne 30. oktobra 1917 so prišli v Gatčino predstavniki železničarjev, zahtevajoč premirje na domači fronti. Javili so Kerenskemu sklep železničarjev, da ne dopuste več nobenega premikanja sovražnih čet po ruski železnici. Ta sklep je boljševiki kaj malo zadeli, saj so imeli že vso moč združeno okrog Petrograda in Moskve. Pač pa je bila s tem sklepom železničarjev hudo prizadeta v svojih ukrepih začasna vlada.

Dne 31. ruskega oktobra 1917 je prišlo do pogajanj med vladnimi kozaki in boljševiki, ki so si stali nasproti zakopani v strelske jame v okolici Carskega Sela. Na čelu boljševičkih odposlancev je bil mornar Dibenko. Obe sovražni stranki sta soglasno sklenili, da od vojakov ne bo nihče kaznovan, čeprav se je boril proti boljševikom, pač pa je izročitev Kerenskega boljševičkemu sovjetu obvezna.

Kerenski seveda ni čakal, da bi mu boljševiki potegnili kožo s telesa in je izginil. Iskali so ga, a zaman. Njegovi prijatelji so kmalu dobili sporočilo, da je Kerenski na varnem. V boju pri Carakem Selu kozaki niso imeli posebnih izgub, ranjenih je bilo samo osem aližij vojakov in en oficir. Po neuspelem nastopu vladnih vojakov so imeli boljševiki v glavnem ruskem mestu za enkrat oblast trdno v rokah.

Dne 25. okt. 1917 je bil v Petrogradu sestanek sovjetov, katerega pa so že v začetku zapustile

vse neboljševičke stranke, razen levih socialistov revolucionarjev. Ta zbor sovjetov je odobril boljševičko vstajo in potrdil novo vlado »svet komisarjev«. Ze prvi dan vstaje je bil petrogradski mestni svet s sodelovanjem predstavnikov strank in drugih društev organiziral »komitet za rešitev domovine in revolucije«. Ta odbor je bil po padcu začasne vlade, oziroma po aretaciji ministrov edina zakonita oblast v prestolici.

Kako pa je padla Moskva boljševikom v roke? Dne 25. ruskega oktobra 1917 se je vršilo zasedanje moskovskega mestnega sveta in moskovskih svetov delavskih in vojaških odposlancev. V mestnem občinskem svetu je po poročilu Rudneva o položaju v Petrogradu, bila sprejeta resolucija, da se podpre začasna vlada in da se smatra mestni občinski svet, izbran s splošnim glasovanjem za edino zakonito oblast v Moskvi. Na koncu zasedanja so sklenili, da se osnuje v Moskvi z ozirom na nemirni položaj komitet za javno varnost z Rudnevi mna čelu. Zasedanje sovjetov se je končalo z izvolitvijo vojnorevolucionarnega komiteta sedmih oseb (štirih boljševikov, dveh menjševikov in enega »zjedinjence«). Socialisti — revolucionarji so sodelovanje v komitetu odločno odklonili, a menjševiki so vstopili z izjavo, da se hočejo le nadalje boriti proti boljševikom, ki so postavili učelo: »Vso oblast sovjetom.« Med prvimi deli moskovskega vojnorevolucionarnega komiteta je bil odlok o prepovedi izhajanja takozvanih »buržajskih« časopisov. Komitet je poslal v tiskarne svoje zaupnike v spremstvu oboroženih vojakov, ki so na mestu ustavili tiskanje časopisov in postavili v dotičnih tiskarnah vojaške straže. Zadnje dni pritiska je revolucionarni komitet delal sitnosti in težave tudi socialističnim neboljševičkim listom.

Dne 26. oktobra 1917 so se pojavili na moskovskih ulicah vojaški oddelki ter se pomikali proti trgu Skobelevskega, kjer je v neki hiši shoroval vojnorevolucionarni komitet. V komitetu so javno varnost so se zbrali ta dan: predsedstvo vojske soldatskih odposlancev, gubernijski komitet kmetijskih odposlancev, predstavniki poštno-branjave zveze in še nekaterih drugih organizacij. Položaj v Moskvi je bil napet, vendar se ni pripetilo ta dan na zunaj nič posebnega.

Dne 27. oktobra 1917 je bilo skupno zasedanje sovjeta soldatskih deputatov (odposlancev) in regimentskih in kompanijskih komitetov. Na za-

pobegnili in jim prepustili skrb za prehrano otrok. Državna postavodajca se je ponovno posvetovala glede uvedbe prodajnega davka, da bi ublažila skrb za življenje brezposelnim in siromakom. Denar, ki bi bil zbran s tem davkom, bi se porabil izključno samo za podpore brezposelnim. Poslanci so glasovali že štirikrat, toda predlog je bil voselej zavrnjen. — Ameriški časopisi pišejo, da bi se z uvedbo prodajnega davka v veliki meri moglo podpreti brezposelnost.

Sloga jači. Ze več tednov traja stavka v pivovarneh ameriškega Clevelanda. Delstvo se prav za prav ne pritožuje čez podjetja, temveč le strokovne organizacije so si skočile v las. Zato slovenski ameriški časopisi pozivajo, da je skrajni čas, da se delavci med seboj poravnajo, ker je tudi mnogo Slovencev prizadetih v tem medsebojnem delavskem orepiru.

Na Francoskem je nastopila prva ženska, ga. Labonne, službo v poštnem ministrstvu, kjer je načelnica. Doslej takih visokih mest na pošti ni dobila še nobena ženska na Francoskem. — In tudi drugje — pač malo kje — pri nas bres dvojma še no.

Vendar nam te številke dokazujejo, da se je petletka tudi v tem pogledu jako ušela, kajti predvidevala je, da bo znašal leta 1932—33 ves uvoz 2040 milij. Rub., izvoz pa 2627 milij. Rub. in da bo torej zunanja trgovina tedaj za 587 milij. Rub. aktivna, v resnici je bila pa še l. 1931 za celih 294 milij. Rub. pasivna in se tudi v naslednjih letih ni bistveno izpremenila, pač pa l. 1933, ko so s silo ustavili 51% uvoza. Vkljub temu pa moramo priznati, da se je sovjetska zunanja trgovina glede na veliko gospodarsko krizo, ki je zajela prav vse države sveta in tako silno vplivala na njih zunanjo trgovino, dr. žala na priznanja vredni višini. To jim je omogočila zlasti njih politika cen, ki je bila ravno zaradi prisilnega gospodarstva doma in zaradi trgovinskega monopola lahko vedno in povsod konkurenčna, saj so imeli n. pr. za svoj les v političnih pregledih stotisoče zastojnskih delavcev. Izvažajo (po podatkih za l. 1929) predvsem živino in živalske proizvode (15.7% vsega izvoza), ribe (14.6%), nafto (14%), les (13.4%), kožuho vino, bombažno blago, žito, moko, premog, rude itd., uvažajo pa zlasti rude, kovine, stroje, bombaž, živila, volno, električne in znanstvene aparate, kože itd.

Cisto drugače bi pa bilo morda s sovjetsko notranjo in zunanjo trgovino, če bi ne imeli tolikih težav s prometom, ki so združene z naravo države same. Dočim leže n. pr. v Nemčiji industrijska središča od premogovnikov oddaljena povprečno komaj 450 km, pa leže v Rusiji še nad 1000 km in glavne ruske žitnice (v Zapadni Sibiriji) so oddaljene do 5000 km od morskih luk. Razen tega je Rusija glede železnice še sploh ena najbolj zaostalih držav sveta, ne glede na to, da sta vojna in pozneje revolucija še ta skoro uničili in je bilo n. pr. po revoluciji od nekdanjih 63.750 km v prometu komaj še 29.156 km. Za časa Nepa so potem železnice precej popravili, tako da je ob pričetku petletke za silo deloval, le vojni park je bil jako izrabljen, ne glede na to, da tudi zgradba prog samih precej zaostaja za drugimi ev-

ropskimi in je zato tudi število železniških nesreč 7 do 18 krat večje nego v Nemčiji, čeprav izrekajo v Rusiji zanje neusmiljene kazni.

Petletka seveda tudi prometnega vprašanja ni prezrla, vendar so boljševiki očitno premalo poštevali, da je glavni pogoj industrializacije gospodarskega življenja res dober promet. V načrtu je namreč bilo, da dovršijo 18.000 km novih prog, toda zgradili so jih komaj 7500 km (dolžino prog so povečali od l. 1928—1933 od 76.900 km na 83.400 km), investirali so pa v ves promet 13 milijard. To nezadosno razširjenje železniškega omrežja je seveda močno oviralo vse ostalo gospodarsko življenje. Težave je še povečevala vedno večja praobremenjenost železnice, saj se je promet povečal za celih 21% več nego je predvidevala petletka, dočim je pa narastel vojni park za 11% manj nego je bilo v načrtu. Tako stoje danes sovjeti glede železnice na slabšem, nego so stali v začetku petletke in proge ter vojni park so še bolj izrabljene. Za drugo petletko imajo v načrtu nekaj velevažnih prog (n. pr. Bajkal—Amur, Moskva—Donec, Ufa—Magnitnaja, Karagonda—Balkaš itd.) v skupni dolžini 11.000 km (od tega 5000 km elektrificiranih), število lokomotiv naj bi se dvignilo od 19.500 na 24.600, blagovni promet na železnicah pa od 169 na 302 milijardi tonskih kilometrov. Koliko tega načrta bodo res izvršili, seveda ni mogoče prerokovati.

Precejšnjo vlogo igra v Rusiji tudi vodni promet, čeprav je še jako zaostal in še ni dosegel niti predvojne množine, ko je znašal celih 61.3% železniškega. Velika večina ladij je zastarela in nerabna, čeprav ima SSSR 90.000 km rek, sposobnih za plovo b o ladjami in 177.000 km za splave. Druga petletka obljublja tudi v tem pogledu velik napredek (tovorni promet hoče dvigniti od 26 na 64 milijard kilometrskih ton). Posebno velikega pomena bodo veliki prekopji, s katerimi hočejo zvezati razne reke in morja. Največji, belomorsko—baltiški (227 km), je že skoro dovršen, obljub-

sedanju je prišlo do razkola. Po zborovanju je sovjet soldatskih deputatov se preselil iz bivšega general-gubernatorskega doma, kjer so bili nastanjeni sovjeti, v gubernatorski dom, kjer je imel svoje prostore komitet kmetijskih odposilancev.

Zvečer je predsednik komiteta za javno varnost Rudnev predlagal regimentskim in kompanijskim komitetom, naj vrše samo to, kar bo odredil vladni komitet za javno varnost in naj ne sodeluje odredbam revolucionarnega komiteta. Istočasno je poveljnik vojnega okrožja polkovnik Rjabcev poslal revolucionarnemu komitetu ultimatum (zadnji poziv), v katerem je zahteval, naj preneha z delovanjem, odstrani vojake iz Krenilja in vrne orožje, ki so ga na ukaz revolucionarnega komiteta pobrali iz krenelske šrambe, orožja krasnogvardejcev in uporni vojak. Kot odgovor na ultimatum Rjabčeva je prišlo od revolucionarnega komiteta s podpisom Smidoviča pismo, naj se sešlavi iz predstavnikov sovjetov, mestnega občinskega sveta in še iz nekaterih drugih organizacij zastopstvo, ki naj ima vso oblast v Moskvi. Predlog revolucionarnega komiteta ni bil sprejet.

Okoli 11 ponoči dne 27. oktobra 1917 so se čuli v Moskvi, v Krenlju in na sedežu mestne občine prvi strel. Začel se je boj med upornimi vojniki v Krenlju in med oficirskimi pripravniki, ki so Krenelj obkrožili, hišo mestnega županstva pa držali v svoji posesti. Sovjetski krogi so zatrjevali, da so začeli prvi streljati oficirski pripravniki, drugi so pravili, da je bilo narebo rus. Ni bilo znano, če so imeli uporni vojniki, ki so se utrdili v Krenlju, tisti dan kaj izgub. Oficirski pripravniki so pri ravniar navedenem boju našli 20 več ali manj ranjenih. To noč so streljali tudi na Cvetnem izprehajališču in na občinstvo, ki je šlo iz nekake cirkusa. Kdo je streljal, se ni vedelo.

Dne 28. oktobra 1917 se je zopet začel boj. Oddelki oficirskih pripravnikov so zasedli Krenelj in nato pošto, telegraf in telefon, kjer so prej stali vojniki, poslani od revolucionarnega komiteta. Sovjetska armada pa je zasedla dostopa k general-gubernatorskemu domu in še druge ulice. Štala sta si nasproti dva štaba: vojnorevolucionarni v hiši general-gubernatorja in vladni v Aleksandrovske hiši na Arhatskem trgu. V vladnem štabu v Aleksandrovske učiteljstvo so se zbrali poleg oficirskih pripravnikov tudi nekateri oddelki belogvardejev, študentov in druge mladine.

Izjaja pa še zvezati Volgo z Moskvo (127 km), Volgo z Donom (100 km) ter regulirati Dnjepr, tako da bodo zvezana Belo, Baltiško, Črno in Kaspiško morje, dolžina za ladje plovilnih rek pa bo znašala 101.000 km. Obnoviti nameravajo tudi ves vojni park.

Manjšega pomena, vsaj doslej, je za SSSR pomorski promet, kajti velik del Baltijske obale so pa vojni izgubili. Severno ledeno morje je pa velik del leta zamrznjeno. Zato je tudi tonaža njih pomorskih ladij padla od predvojnih 714.000 na 300.000 ton l. 1928. V drugi petletki nameravajo tudi pomorski blagovni promet dvigniti od 18 do 51 milijard kilometričnih ton. Bolj nego tem številkam je verjeti obljubam glede avtomobilskega prometa, v katerega so že v prvi petletki vtaknili 1,9 milijarde Rub., saj se je že proizvodnja domačih avtomobilov dvignila od l. 1931—1933 od 4050 na 49.743, le kakovost je še vedno jako slaba. Velike ovire razvoju avtomobilskega prometa delajo izredno slabe ceste, ki jih niso mogli spraviti še niti na predvojno višino, čeprav so bile že tedaj v primeri z ostalimi evropskimi le malo vredne in so bile velik del leta sploh nerabne. Vseh cest imajo kake 3 milijone km. Precej hitro in dobro se pa razvija letalstvo, ki je bilo zakonito urejeno že l. 1929. L. 1928 so imeli šele 12.000 km zračnih prog, l. 1930 že 32.000 km, do konca druge petletke jih hočejo pa dvigniti na 85.000 km. To prometno panogo jim bo še najlažje razviti. Dolžino brzojavnih in telefonskih prog so med prvo petletko početrili.

V prehrani ruskega prebivalstva igra precejšnjo vlogo tudi ribarstvo, kajti ruske reke in morja (zlasti Tihi ocean) so jako bogata rib. Ze l. 1913 so ujeli ruski ribiči 1.130.000 ton rib, toda po vojni je ta važna pridobitna panoga padla na borih 200.000 ton in se je l. 1924 opomogla na 600.000 ton. Ker so kupili od leta 1927—1929 več najmodernejših ribiških parnikov in jako pospeševali ribištvo, se je dvignil ribolov vnovič na en milijon ton, a v prvi petletki so doleteli, za povzdigo ri-

bolova celo milijardo Rub. Ze do l. 1931 so zgradili 24 novih konzervnih tovarov, ki izdelajo lahko 250 milijonov škatel konzerv (desetkrat več nego pred vojno).

Jako pretirani so pa glasovi o neizmernem ruskem gozdnem bogastvu. Res je, da zavzemajo gozdovi v Sovjetski Rusiji 618 milijonov hektarjev površine, toda ti leže skoro vsi v severnih, deloma skoro nedostopnih pokrajina, kjer je tudi letni prirastek jako majhen, dočim so južni, gosto naseljeni predeli Rusije skoro brez gozdov in vlada tam celo veliko pomanjkanje lesa. Leta 1932 je bil ustanovljen poseben ljudski komisariat za izrabo gozdov (»Narkomles«), toda ta skrbi predvsem za dvig lesne industrije na veliko škodo gozdnega gospodarstva. Tako mora dajati 10% sovjetske gozdne površine 45% vse lesne proizvode. Na jugu se gozdovi uničujejo, kar vpliva že sedaj jako slabo na podnebje in na letine, na severu pa gnijejo ogromne množine lesa neizrabljene, ker ni prometnih sredstev do njih. Vlada kaže jako malo zmisla za ohranitev gozdov in svarilne glasove celo zatira. Ker se vse brani dela v severnih gozdovih, so navezani sovjeti predvsem na pregnance. V zadnjih letih lesna proizvodnja jako pada. Od l. 1930 do 1932 je padlo število gozdnih delavcev od 1,9 milijona na 1,2 milijona in l. 1932 je bilo izvršenega komaj 32% načrta za lesno proizvodnjo. V drugi petletki nameravajo pomakniti dobavo lesa bolj proti vzhodu (v Azijo), kar bo pa združeno s še večjimi težavami. Izraba sovjetskih gozdov je poverjena trem velikim podjetjem, to so »Severoles«, »Petroles« in »Domoles«.

Naročajte in čitajte naše katoliške liste: »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«! - V vsako katoliško hišo katoliški časopis!

Halo-o-o!

Po vsej državi gre glas, da je

TRGOVSKI DOM
Sternecki
TOVARNA PEDIJA - TI - OBLEK

Celje št. 19.

zopet znižal na jesen in zimo cene vsemu jesenskemu in zimskemu blagu za moške in ženske obleke ter vsemu drugemu manufakturnemu blagu. Prepričajte se in naročite še danes najnovejše in najmodernejšo vzorce, kakor tudi veliki ilustrirani cenik, kar prejmete brezplačno.

DROBTINE

Čebele splajale celo mesto. Na Aragonski trg v španskem mestu Saragosi se je spustil roj čebel, je po neki cenitvi šteje najmanj 2 milijona živali. Vse je zbežalo v hiše in se zaharikadralo vanje. Ker ni kazalo, da se bodo čebele prostovoljno umaknile, so nastopili gasilci s pišinskimi maskami in rokavicami. Šele po večurnem boju jim je uspelo, da so roj pregnali.

Bencin v trdni obliki. Na vseučilišču v Nju-jorku se vršijo ta čas poskusi z bencinom v trdni obliki kot kurivom za motorje. Kakor poročajo, ima ta bencin značaj zelo goste sluznate mase, ki le težko gori in ni eksplozivna. Pri poskusih je novo gorivo v poskusnem motorju razvijalo pri 1035 obratih na minuto 2,26 k. s., dočim je tekoči bencin v istem motorju pri 1125 obratih dal 2,41 k. s., torej malenkost več. Izumitelj novega kuriva pa tudi ne pravi, da bi bila prednost tega kuriva v njegovi večji gospodarnosti, temveč v tem, da

proži neprimerno večjo varnost nego navadni bencin in se da neprimerno bolje hraniti. Te prednosti pridejo v poštev posebno za letalstvo.

Ko se je l. 1898 »Bourgogne« potapljal in z njo krog 600 ljudi, so trije katoliški duhovniki, ne zmenec se za lastno rešitev, delili ponesrečencem odvezo. Bili so trije očetje dominikani, potujoč k prov. kapitlu (zbora), namreč predstojnik samostana v Rosary-Hill pri Newyorku s spremljevalcem, P. Merin in S. Th. Bace ter P. Baumann. — »Vaterland«, 1898, št. 203.

Ako je komu malo mar za domovino, ako se ne zmeni za kraj, kjer je preživel otroška in mladeniška leta, ima podlo dušo... Kar ogroža v današnjih časih ljubezen do domovine, ogroža tudi ljubezen do družine; kjer ni domovinskega čuta, tudi ni družinskega čuta in nasprotno. Mlad človek, ki se mu ne priljubi družinsko življenje, ki se prav ne vede kot družinski član, ne bo nikoli ali redko poštenjak. — Raphael.

V vsako hišo »Domoljuba«!

Nakup sadja. V nekaterih krajih Ogrske uporabljajo, ker nimajo brzjava in telefona, v zadnjem času golobe kot posredovalce pri sadni kupčiji, s prav zadovoljivim uspehom.

Na Ogrskem imajo od l. 1920 tudi ženske volivno pravico in sicer tiste, ki imajo že 30 let in najmanj 6 razredov osnovne šole. Šolska zahteva se zniža na 4 razrede, če ima dotična ženska 3 žive otroke, ali če se preživlja z lastnim premoženjem ali lastnim delom. Solane ženske imajo volivno pravico od 21. leta dalje. Sicer volivna pravica ni prav tako kot za moške, vendar sme Ogrka voliti in izvoljena biti. V 15 letih, odkar imajo ženske na Ogrskem volivno pravico, so taki uspehi: l. 1920 je bila izvoljena ena sama poslanka in sicer katoliška redovnica Marjeta Šlahla. l. 1922 je prišla v parlament gospa Ana Kethly in je bila že 4 krat izvoljena. l. 1931 so bile izvoljene 3 ženske in letos izmed šestih kandidatkin — dve. Ali ni morda naše žentstvo vsaj toliko politično zrelo ko Madžarke ali Turkinje ali Španke? — Pa vendar jugoslov. žentstvo nima volivne pravice!

Pravi samo s tem znakom

nosijo nepremočljivo

TIVAR HUBERTUS

Hranilnica in posojilnica

registrirana zadruga z neomejeno zavetostjo

v Kamniku

Šteta 6 v. 22 (v lastni hiši)

Hranilne vloge obrestuje po dogovoru do 5%

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog.

»Ali si oženjen, stric?«

»Nisem.«

»Kdo ti pa potem reče, da ne smeš?«

Fige, slive in rozine za žganjekuho,

oddaja po najnižji ceni trdnja

IVAN JELAČIN, Ljubljana, Emonska c. 8

ALI STE ŽE PLAČALI NAROČNINO ZA
»DOMOLJUBA«?

Suhe gobe, liže in salarno seme

kupujemo po najvišji ceni

SEVER & KOMP., LJUBLJANA

Ce tudi moramo vedno misliti, da nimamo tu stalnega mesta, ampak da prihodnjega iščemo (Hebr 13, 14), zasluži vendar zemeljsko bivališče prav posebno pazljivo, ker je največjega pomena za pravost in s tem tudi za pravo večno domovino. Blagor mu, kdor more reči: Moja hiša je moja trdnjava.

Zahtevajte
brezplačno
c e n i k i!

**Tudi Tebe
že zbebi!**

NEVERJETNO —

a vendar je res, da dobiš: moški pullover brez rokavov za Din 27,-, rokavi za Din 37,-, flanel-srajko za Din 19,-, sp. hlače za Din 19,- do 19,-, ot. dežnik za Din 20,-, moški dežnik za Din 37,-, ženski dežnik za Din 36,-, aktovko za Din 37,-, brivni aparat s kline za Din 6,-, čopič za brtje za Din 2,-, lasostriznik za Din 19,- itd., itd.

IVAN SAVNIK — KRANJ 15

Mali oglasnik

Vanka drobna vrtnica ali nje prostor veja za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje prideleke ali silijo poslovanje odroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Kmetijski magazin

Ljubljana. Krekov trg št. 10, nasproti mestnega doma. Vem tudi najboljše kmetijske manufakturne blago po izredno nizkih cenah. Obiskujte to trgovino in preprogate s!

Nagrobne spomenike

okvir s in druge plošče nudi največje Meinar F. Delavica Bana p. Domalja.

En šolarje dobre in cenene obleke si nabavite najbolje pri Preskerju, Sv. Petra c. 14.

Hiša s vrtom na lepem kraju blizu cerkve oddam v na em. 8-me Terezija. Polica, polta Višnja gora.

Kupujemo lep hrast okrogel nad 30 cm debeline po najvišjih dvainih cenah postavljeno na našo jago. Tovarna stolov Remec Co., Duplica pri Kamniku. Plašilo takoj.

Beklo Gorenjka, poštno, za vas kmetiške dela sprejem izidor Florjancič Dravljice 34.

Kmetovalec. Napreduje v kmetijstvu z navpcom novovrstnih posredstevnikov, brzojaričnikov, krtlov, gnojilnih sesalov, plugov, čistilnikov in elektromotorjev. Pišite Inz. Temkin, Ljubljana, kavarna Slon.

Geopolj je razbjen kupim. Ponuditi: M. Menecelj, Studence-Igitev, 25.

Kmetijske posredstvo

okoli 20 orlov veljko kupi se v Ljubljani okolišč. Posredstvo je poslati na upravo »Domoljuba« pod št. 33/1198.

Hiša 12 stopenj star, težak 400 kg se prodaja Podbrezje 25, Dubrova pri Ljubljani.

Prodajam hravo s letom, dobro mlekarino. Biše št. 6, Grosuplje.

Bščem mladencu,

poštenega, vestnega in zanesljivega, ki je le nekoliko vajen misli na ženo ali pa ki bi se rad izboljšal mladenčevega posla. Plača po dogovoru s hrano kmetiko in stanovanjem pri Fran Svigelju na Bregu pri Borovnici.

Kupim posredstvo

srednje velikega dobra rodovitnega zemlja. Ponudbo z navedbo cene, natančnim popisom posredstva poslati do 20 oktobra na upravo »Domoljuba« pod »Posredstvo« 11804.

Kupim drva, krompir in deske v zameno za kuhinjsko opremo za Din 1000.—. Ponudbo upravi Domoljuba pod »Nova opravila« št. 11823.

Prodajam mado hravo dobro mlekarino, ki bo imela tekono enega meseca teleta. H. Bitenc Vilmarje 77.

Službino za vse gospodarske dela sprejem. Goštilna »Angelica«. Ježica pri Ljubljani.

Zgubila se je št. 6. m. majhna, temno sivo-rjavega pila, katero prosimo oddati proti nagradi v vili »Ak«, Bleč.

Brinje, fige in rozine za žganjekuho se zopet dobi pri trdnji FRANC POGAČNIK d. z. o. z., Ljubljana, Tyrševa cesta 33. JAVNA SKLADIŠČA (Balkan).

Izbirna. Na poti sta se srečali dve mlekarici iz Šiške. Prva: »Poslušaj, Marijana, je to križ s tem mlekom. Včeraj me je zopet ena Ljubljankina zmerjala, češ, da prilivam vodo mleku.« Druga: »Glej, glej, gospodo; gojovo hočejo, da bi jim prilivali mineralno vodo.«

FIGE, ROZINE IN BRINJE

nudi največje LIUBLJANA SEVER & KOMP. Despotičeva c. 5